

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' | ΑΘΗΝΑΙ ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ 23

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΛΑΤΡΕΙΑ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Γ'

Ἡ Ὁρθόδοξος Λατρεία ἐπιδραῖ εὐεργετικῶς εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τομέα τῆς γνώσεως, τὰ ὀρθόδοξα λειτουργικὰ κείμενα ἐξαιροῦν τὸ «πορευέσθαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ», τὸ «ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας», τὴν «παίδευσιν», τοὺς «θησαυροὺς τῆς σοφίας», τοὺς «σοφοὺς τῆς γνώσεως», τὴν «κρείττονα σοφίαν» καὶ «ἀμείνονα φιλοσοφίαν» κ.λ.π. Οἱ ἔχοντες τὴν γνώσιν καὶ σοφίαν ταύτην, καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν εἶναι «σοφοὶ κατὰ σάρκα» ἢ δυνατοὶ ἢ εὐγενεῖς, ἀλλ' εἶναι ἀλιεῖς, δύνανται νὰ καταισχύουν τοὺς σοφοὺς, νὰ διαλύουν τὰς «πλοκάς τῶν λόγων φιλοσόφων, ρητόρων τὰς διπλόας καὶ ψήφους ἀστρονόμων» καὶ νὰ ἐπισιιάζουσι τοὺς μεγάλους σοφοὺς. «Ὁ Πέτρος ρητορεύει καὶ Πλάτων κατεσίγησε, διδάσκει Παῦλος, Πυθαγόρας ἔδυσσε λοιπὸν τῶν Ἀποστόλων θεολογῶν ὁ δῆμος τὴν τῶν Ἑλλήνων νεκρὰν φθογγὴν καταθάπτει καὶ τὸν κόσμον συνεγείρει πρὸς λατρείαν Χριστοῦ». Ταῦτα ὅμως οὐδόλας σημαίνουν περιφρόνησιν τῆς ἀξίας τῆς ἑλληνικῆς παιδείσεως αὐτῆς καθ' ἑαυτήν. Εἰς αὐτὸ τὸ «Συνοδικὸν» τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας) καταδικάζονται μὲν ὀρισμένα «δυσεσεβῆ τῶν Ἑλλήνων δόγματα», ὡς καὶ ἡ «προτίμησις τῆς ἔξωθεν σοφίας», οὐδαμοῦ ὅμως, αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἡ ἑλληνικὴ παιδείσις, τῆς ὁποίας ἡ ἀξία ἀναγνωρίζεται: «Ἀνάθεμα τοῖς Ἑλληνικὰ διεξιούσι μαθήματα καὶ μὴ διὰ παιδευσιν μόνον ταῦτα παιδευομένοις, ἀλλὰ καὶ ταῖς δόξαις αὐτῶν

ταῖς ματαίαις ἐπομένοις καὶ ὡς ἀληθέσι πιστεύουσιν...»¹.

Ἐπὶ πλέον τὰ ὀρθόδοξα λειτουργικά κείμενα, συμφωνοῦντα πρὸς τὴν σχετικὴν διδασκαλίαν τῶν μεγάλων νηπτικῶν Πατέρων, καθιστοῦν συνειδητὸν, ὅτι διὰ τῆς ἀμαρτίας τῆς «ψυχῆς τὸ ὀπτικὸν ἡμαυρώθη» καὶ ὅτι ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ «σκοτασμοῦ τῶν ἀμαρτιῶν» καὶ τοῦ «νέφους», τῆς «ζοφώσεως» καὶ τῆς «ἀχλύος τῶν παθῶν». Δι' αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν μόνον, ὅταν ἐξυγιάνῃ τὰς γνωστικὰς αὐτοῦ δυνάμεις διὰ τῆς «καθάρσεως», ἡ ὁποία οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ διὰ τῆς μετανοίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς νήψεως, τῆς προσευχῆς κ.τ.τ. ἀποβολῆ τῶν παθῶν καὶ ἡ οἰκείωσις καὶ βίωσις τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ.

Ἐπειτα ὀλόκληρος ἡ ὀρθόδοξος λατρεία, ἡ ὁποία εἶναι συνισταμένη πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν τεχνῶν, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τέχνης καὶ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν καλλιτεχνικῶν ἀξιῶν. Ὁρθῶς ἡ λατρεία χαρακτηρίζεται ὡς «σχολὴ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης». Πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ἀποκρυστάλλωσιν τῆς ὀρθόδοξου λατρείας καὶ πρὸς τέλεσιν τῆς ἐμψυχούσης αὐτῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀκολουθιῶν συνεργάζονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι, ποὺ ἔχουν λειτουργικὸν, πνευματικὸν καὶ ἀναγωγικὸν χαρακτῆρα, διὰ νὰ προσφέρουν εἰς ἡμᾶς ἀπαράμιλλα «πνευματικὰ ὀράματα (θεάματα) καὶ ἀκούσματα» καὶ διὰ νὰ ὑποβάλουν εἰς τὴν ψυχὴν μας τὰ μυστικὰ νοήματα τῆς λατρείας. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ὀρθοδόξων ναῶν· ἡ ἱερὰ εἰκονογραφία· ἡ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις, ὡς καὶ ἡ μετ' αὐτῆς συνδεομένη πρὸς ἀποτέλεσιν τῆς ψαλμωδίας ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ· αἱ λοιπαὶ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι, ποὺ τεχνουργοῦν τὰ ἄμφια καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ ἀντικείμενα τῆς λατρείας—ὅλαι αὐταὶ αἱ ὑλοποιή-

1. Π. Μπρατσιώτου, Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς ἐν ἀντιθέσει καὶ συνθέσει, Πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμ. 32 (1957) σελ. 278 ἐξ. Πρβλ. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἱστορία τοῦ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1950, σελ. 160 ἐξ., 186 ἐξ.

σεις και ἐνσαρκώσεις τοῦ πρὸς τὸ Ἅγιον συνδεομένου Ὁραίου συνεργάζονται πρὸς δημιουργίαν τῆς λατρείας ².

Παραλλήλως ἡ ὀρθόδοξος λατρεία προφυλάσσει ἀπὸ ἑνα ἄκρατον καὶ μονομερῆ «αἰσθητικισμόν», διότι τονίζει, ὅτι τὸ Ὁραῖον δὲν εἶναι αὐθυπόστατον, ἀλλ' ἀπορρέει ἐκ τοῦ πανυπερτελείου θείου κάλλους καὶ ἔχει στενώτατον σύνδεσμον πρὸς τὰς ἄλλας ἀνωτέρας πνευματικὰς ἀξίας καὶ ἰδίως τὰς ἡθικὰς, ὡς φαίνεται ἐξ ἀναριθμητῶν φράσεων τῶν λειτουργικῶν κειμένων. Ἔστωσαν ὡς παραδείγματα αἱ ἐξῆς φράσεις: «Σπουδάσωμεν καθαρῶς ἡ ναί, ὅπως ἐποφθείημεν καθαροὶ τῶ ποιήσαντι καὶ τῆς ὠραιότητος τῆς αὐτοῦ ἐπιτύχωμεν»· «ἐν γυναιξί, σὺ μόνη ὠραιώθης, ὦ Ἄγνη, τὸν ὠραιότατον Λόγον ἀποκυήσασα, τὸν ὑπὲρ πάντα φανέντα βροτούς ὠραῖον· αὐτὸν οὖν ἐκδυσώπει τὸ εἶδεχθῆς καθωραῖσαί, Παρθένε, τῆς καρδίας μου»· «ἡμάρωσα τῆς ψυχῆς τὸ ὠραῖον, ταῖς τῶν παθῶν ἡδοναῖς καὶ ὅλως ὅλον τὸν νοῦν, χροῦν ἀπετέλεσα»· «ἡ καλλίστη νηστεία τρέφει καρδίας, πιαίνουσα λογισμοὺς θεαρέστους» κ.λ.π.

Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ἔπειτα προάγει τὰ μέγιστα τὸν κοινωνικὸν βίον. Αὕτη δὲν ἀποτελεῖ μεμονωμένην ἐκδήλωσιν ἢ προσπάθειαν, ἀλλὰ τόσον ἡ ὁρατὴ, ὅσον καὶ ἡ ἀόρατος πλευρά της ἔχουν ὁμαδικὸν καὶ ὀργανικὸν χαρακτήρα, διότι ἕκαστος λάτρης ὡς μέλος προσηρμοσμένον εἰς τὸν θεότευκτον ὀργανισμόν τῆς Ἐκκλησίας συλλατρεύει τὸν Θεὸν μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν αὐτῆς. «Ἐκαστος λάτρης, ὅσον καὶ ἐὰν εἶναι μόνος, προσέρχεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὡς μέλος μεγάλης οἰκογενείας, ἣτις καλεῖται Ἐκκλησία, Κοινωνία τῶν ἁγίων, ἀποτελουμένη οὐ μόνον ἐκ τῶν ἐπὶ γῆς ζώντων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν διὰ τοῦ θανάτου εἰς οὐρανοὺς μετατεθέντων» ³. Ἐπειτα τὰ λειτουργικὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας ἐξαίρουν τὸ καθῆκον τῆς προσευχῆς ὑπὲρ πασῶν τῶν ἀναγκῶν

2. Πρβλ. Εὐαγγ. Θεοδώρου. Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριψιδίου, σελ. 109—110, ἐνθα ἰδὲ καὶ σχετικὴν βιβλιογραφίαν.

3. Παν. Τρεμπέλα, Ἀρχαὶ καὶ χαρακτήρ τῆς χριστιανικῆς λατρείας (Συμβολαὶ εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς λατρείας), Ἀθήναι 1962, σελ. 232.

πάντων τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀγάπης καὶ τῶν ἄλλων κοινωνικῶν ἀρετῶν, ὡς εἶναι ἡ δικαιοσύνη, ἡ φιλαλήθεια, ἡ εὐλικρίνεια καὶ ἡ μετὰ παρρησίας ὁμολογία καὶ μετάδοσις τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἡ πολιτιστικὴ καὶ κοινωφελὴς ἐν τῇ κοινωνίᾳ δρᾶσις καὶ ὁ πολλαπλασιασμός τῶν ταλάντων: «Ὁ μὲν σοφίαν κοσμεῖτω δι' ἔργων ἀγαθῶν· ὁ δὲ λειτουργίαν λαμπρότητος ἐπιτελείσθω· κοινωτεῖτω δὲ τοῦ λόγου πιστὸς τῷ ἀμυήτῳ· καὶ σκορπιζέτω τὸν πλοῦτον πένησιν ἄλλος».

Τέλος ἡ ὀρθόδοξος λατρεία συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἡθικοῦ βίου. Μεταδίδει τὴν θείαν Χάριν, ἡ ὁποία, ὅταν ὁ ἄνθρωπος θελήσῃ νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτῆς ἐλευθέρως καὶ κατόπιν εὐλικρινοῦς ἐμπράκτου μετανοίας, δημιουργεῖ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ κατάλληλον ἠθικὸν φρόνημα καὶ ὁδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὴν ἠθικὴν ἀναγέννησιν. Τὰ ὀρθόδοξα λειτουργικὰ κείμενα κατὰ τρόπον πλαστικὸν ἐξαίρουν πλείστας ἐπὶ μέρους χριστιανικὰς ἀρετάς, λ.χ. τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, τὴν ἀγάπην, τὴν ὑπομονήν, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν εὐποιῶν τὴν φιλαδελφίαν, τὴν φιλοξενίαν, τὴν μακροθυμίαν, τὴν χρηστότητα, τὴν πραότητα, τὴν εἰρηνοποιῶν, τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἠθικὴν καθαρότητα καὶ πολλὰς ἄλλας.

Ἐκ πάντων τούτων συνάγεται, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ἀποτελεῖ σπουδαιότατον παράγοντα τοῦ πολιτισμοῦ, διότι ἐξαγιάζει καὶ προβάλλει πᾶσας τὰς πολιτιστικὰς ἀξίας καὶ μάλιστα εἰς τὴν ὀρθὴν ἱεραρχικὴν σχέσιν αὐτῶν.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ἄπολυτίκιον τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ

Ἄορθοδοξίας ὁδηγέ, εὐσεβείας διδάσκαλε καὶ σεμνότητος, τῆς οἰκομένης ὁ φωστήρ, τῶν μοναζόντων θεόπνευστον ἐγκαλλώπισμα,
Ἰωάννη σοφέ, ταῖς διδαχαῖς σου πάντα ἐφώτισας, λύρα τοῦ Πνεύματος· πρόεβενε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΑΟΤΗΤΟΣ

“Ολοι οί άγιοι, άγιοι εΐναι, αλλά ό άγιος Νικόλαος εΐναι ξεχωριστά αγαπημένος από τους θαλασσινούς, που εΐναι προστάτης τους, για τοϋτο και τα πιό πολλά καράβια έχουνε τ' όνομά του. Εΐναι και στην φυσιογνωμία ό πιό γλυκός και συμπαθέστατος, «είκόνα πραότητος». “Εζησε κατά τα 300 μ.Χ. που βασιλεύανε στον κόσμο δύο σκληροί τύρανοι, ό Διοκλητιανός και ό Μαξιμιανός. Πρώτα έγινε καλόγερος κι' ύστερα τον κάνανε δεσπότη στα Μύρα τής Λυκίας, για τή μεγάλη και θεάρεστη πολιτεία του. Πριν γίνει αυτοκράτορας ό Μέγας Κωνσταντίνος, έπαθε πολλά για τήν πίστη, δάρθηκε, βασανίσθηκε, φυλακώθηκε. Στα 325 μάζεψε ό Κωνσταντίνος τήν α' Οικουμενική Σύνοδο, που θέσπισε τό «Πιστεύω» κι' άνάμεσα στους 318 Πατέρες εΐτανε κι' ό άγιος Νικόλαος. “Όσο αυστηρός εΐτανε στους αίρετικούς άλλο τόσο μαλακός και σαν πατέρας πονετικός εΐτανε στο ποίμνιό του. Τους άδικημένους ύποστήριζε, τους φτωχούς άνακούφιζε, τους θλιμμένους παρηγορούσε. Μιά φορά καταδικασθήκανε τρεις άνθρωποι σε θάνατο και τους κλείσανε στη φυλακή για να τους αποκεφαλίσουνε τήν άλλη μέρα. Αυτοί οί δυστυχισμένοι άνθρωποι εΐτανε άθώοι και σαν μάθανε πως σαν αύριο θα κόβανε τα κεφάλια τους, πέσανε σε προσευχή και παρακαλούσανε με δάκρυα τον άγιο Νικόλαο να τους βοηθήσει. Και τήν ίδια νύχτα βλέπει ό βασιλιάς στ' όνειρό του τον άγιο και τοϋ λέγει πως εΐναι άθώοι οί τρεις φυλακωμένοι και πως ψέμματα τους κατηγορήσε ό έπαρχος Αβλάβιος. Και ευθύς φανήκανε μπροστά στον βασιλιά οί τρεις καταδικασμένοι κι' ό δήμιος γονάτισε κ' έδωσε τα μάτια τους για να τους αποκεφαλίσει. Μά τήν ώρα που σήκωνε τó σπαθί του για να τó κατεβάσει, ό άγιος Νικόλαος τ' άρπαξε από τήν κόψη δίχως να ματωθεΐ και τó κράτησε. Βλέποντας αυτά ό βασιλιάς, ξύπνησε ταραγμένος και πριν ξημερώσει, πρόσταξε να βγάλουνε παρευθύς από τή φυλακή τους μελλοθανάτους και στη θέση τους να φυλακώσουνε τον Αβλάβιο.

Αλλά προστάτης των θαλασσινων έγινε μετά από τήν κοίμησή του, από ένα μεγάλο θαύμα που έκανε. Εΐτανε στην Πόλη ένας χριστιανός πολυ εύλαβής κι' αγαπούσε και τιμούσε περίσσια τον άγιο Νικόλαο. Μιά φορά λοιπόν αποφάσισε να ταξιδέψει για τή δουλειά του και πριν μπαρκάρει στο καράβι, πήγε στην εκκλησία τοϋ άγίου Νικολάου κ' έκανε τήν προσευχή του με πολλή κατάνυξη. Τό καράβι σαν έπιασε τó πέλαγο, βρήκε δυνατή φουρ-

τοῦνα καὶ βασανιζότανε. Κατὰ τὰ μεσάνυχτα, σηκωθήκανε οἱ ναῦτες γιὰ νὰ γυρίσουνε τὰ πανιά καὶ ξύπνησε ἀπὸ τὶς φωνές αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ πῆγε νὰ πιεῖ νερό. Καὶ κεῖ πού περπατοῦσε ἀπάνω στὴν κουβέρτα, μπερδεύτηκε μέσα στὰ σκοινιά κ' ἡ σκότα τὸν χτύπησε καὶ τὸν ἔρριξε στὴ θάλασσα. Ὁ καπετάνιος κ' οἱ ναῦτες θελήσανε νὰ τὸν γλυτώσουνε, πλὴν ἀπὸ τὸν ἀγριεμὸ τῆς θάλασσας κ' ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας δὲν μπορέσανε καὶ χάθηκε ἀπὸ τὰ μάτια τους ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλὰ αὐτὸς, σὰν βούλιαξε ντυμένος ὅπως εἶτανε, καὶ πήγαινε στὸν πάτο, ἔλεγε μέσα του : « Ἄγιε Νικόλα,

Ὁ ἅγιος Νικόλαος

βοήθησέ με». Κ' ἐκεῖ πού εἶτανε παραζαλισμένος καὶ μισοπνιγμένος καὶ νόμιζε πὼς βρίσκεται στὸν ἄλλο κόσμο, βρέθηκε μονομιᾶς στὴν κάμαρη τοῦ σπιτιοῦ του καὶ φώναζε ὀλοένα μὲ μεγάλη φωνή : « Ἄγιε Νικόλα, βοήθησέ με ». Κ' ἐπειδὴ εἶτανε νύχτα κ' ἔκανε ἡσυχία, ἀκούσανε τὶς φωνές του οἱ δικοὶ του, ἡ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του καὶ σηκωθήκανε ἀπὸ τὰ στρωσίδια τους καὶ τρέζανε στὴ κάμαρά του καὶ βλέπουνε τὸν πατέρα τους ὄρθιον νὰ φωνάζει : « Ἄγιε Νικόλα, βοήθησέ με » καὶ νὰ τρέχουνε τὰ νερὰ ἀπὸ τὰ ροῦχα του κ' ἀπὸ τὴν ταραχὴ τους πιάσθηκε ἡ γλῶσσα τους. Πήγανε κ' οἱ γειτόνοι καὶ γέμισε τὸ σπίτι κόσμο κι οὔτε

αὐτοὶ πιστεύανε τὰ μάτια τους, οὔτε κι' ὁ караβοτσακισμένος πίστευε τὰ δικὰ του καὶ ρωτοῦσε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον τί ἔγινε, ὡς ποὺ ἐξιστόρησε ὁ πνιγμένος τὸ θαῦμα ποὺ ἔγινε ἐπάνω του καὶ δοξάσανε τὸν Θεὸ καὶ φωνάζανε : «Κύριε, ἐλέησον». Καὶ ἀφοῦ ντύθηκε μὲ στεγνὰ ροῦχα ὁ νεκραναστημένος, πῆγε στὴν ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου κι' ἔπεσε γονατιστὸς μπροστὰ στὴν εἰκόνα του κι' ἔκλαιγε ἴσαμε ποὺ ξημέρωσε. Σὰν χτύπησε ἡ καμπάνα γιὰ νὰ γίνει ἡ λειτουργία, ἔμαθε ὁ κόσμος τὸ μεγάλο θαῦμα κι' ἀνάψανε τὰ πολυέλαια καὶ χτυπούσανε οἱ καμπάνες σὰν νὰ εἴτανε Πάσχα κ' ἔτρεξε ὅλη ἡ Κωνσταντινούπολη νὰ δεῖ τὸν γλυτωμένο κι' ὁ Πατριάρχης ἔστειλε καὶ τὸν πῆρε στὸ Πατριαρχεῖο καὶ διηγήθηκε μπροστὰ στὴ Σύνοδο πῶς τὸν γλύτωσε ἀπὸ τὸ βάθος τῆς θάλασσας ὁ ἅγιος Νικόλαος. Διαλαλήθηκε λοιπὸν σ' ὅλη τὴν χριστιανωσύνη αὐτὸ τὸ μέγα θαῦμα κι' ἀπὸ τότε οἱ θαλασσινοὶ κ' οἱ ταξιδευτὲς κράζουνε τὸν ἅγιο Νικόλαο σὲ βοήθειά τους κι' οἱ παπάδες τὸν μνημονεύουνε πάντα μαζὶ μὲ τοὺς μεγάλους ἁγίους, «Νικολάου ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ».

Τῆ θυμωμένη θάλασσα δὲν τὴ δαμάζει πιά μὲ τὴν τριαινα ὁ ἄγριος Ποσειδῶνας, ποὺ τὸν ἔπλασε ἡ μυθολογία, ἀλλὰ ὁ πιὸ ἥμερος καὶ ὁ πιὸ γλυκύτερος γέροντας, ὁ ἅγιος Νικόλαος, ποὺ δὲν κρατᾷ καμάκια καὶ κοντάρια, ἀλλὰ ποὺ βλογαῖ τὰ μελανιασμένα κύματα δίχως νὰ τὰ φοβερίζει καὶ κεῖνα ἡσυχάζουνε καὶ μαλακώνουνε, σὰν νὰ τοὺς ρίχνει κάποιον λάδι οὐράνιο. Τὰ τροπάρια ποὺ ψέλνουμε στὴ μνήμη του ὑμνοῦνε αὐτὴ τὴν πραότητα καὶ τὴν γλυκύτητά του. Τὸ πιὸ ὠραῖο τροπάρει εἶναι τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου :

«Κανόνα πίστεως καὶ εἰκόνα πραότητος, ἐγκρατείας διδάσκαλον ἀνέδειξέ σε τῇ ποιμνῇ σου ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια· διὰ τοῦτο ἐκτήσω τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά, τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια. Πάτερ ἱεράρχα Νικόλαε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

Ἡ φυσιογνωμία του διατηρήθηκε ἀπὸ εἰκόνα σὲ εἰκόνα ἴσαμε σήμερα στὴν τέχνη τῆς ἐκκλησίας μας, γλυκεῖα, ταπεινὴ, πονετικιά, παρηγορητικιά, ὅλο πραότητα, ὅλο ἀγάπη, εἰρηνικὴ, ἀπλῆ, ἀληθινὴ «εἰκόνα πραότητος», ὅμοια μὲ τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶπε «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ». Τὸ κεφάλι του εἶναι φαλακρὸ μὲ ἄσπρα τσουλούφια, μὲ μικρὸ πρόσωπο, μὲ ἡμερα μάτια καὶ κόκκινα μάγουλα, μὲ σεμνὸ μουστάκι καὶ μὲ κοντὰ στρογγυλὰ γένεια, «γέρων στρογγυλογένης», μὲ χαμηλοὺς ὤμους, μὲ ταπεινὸ σχῆμα, σὰν νὰ παρακαλεῖ ἡμᾶς ἐκεῖνος, κι' ὀχι νὰ τὸν παρακαλοῦμεν ἡμεῖς.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα

Ο ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Δὲν ὑπάρχει ὄρισμός καὶ θετικὸ διανόημα, ποὺ νὰ μπορῆ νὰ φωτίσῃ πέρα ὡς πέρα, καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τέλεια τὸ μυστήριον τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἀναζήτησὴ τῆς μέσα στὴν ἀναγκαιότητα τοῦ φυσικοῦ κόσμου εἶναι χιμαιρική. Ἡ ἐλευθερία εἶναι συναίσθημα βαθύτατο· εἶναι βιωματικὴ γεύση· καὶ εἶναι ἀκόμα δυναμικὸ πνεῦμα ζωῆς, ποὺ δὲν ξέρει καμμιά δέσμευση, κανένα περιορισμό, καμμίαν ἀπολύτως λογικοποίηση κι' ὀρθολογιστικὴν ἐξήγηση. Εἶναι ἀναγκαιότητα ἐσωτερική, ποὺ ἀντανακλᾷ ἐσώτατες ροπές καὶ κινήσεις τοῦ πνεύματος. Σημαίνει διείσδυση ἀπὸ τὴν φυσικὴ στὴν πνευματικὴ ζωῆ.

Γιὰ τὸν Ἕλληνα δὲ εἶναι τ' ἀγέρι ποὺ ἀνασαίνει καὶ ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτό. Ἀγέρι ποὺ βγαίνει «ἀπ' τὰ κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά». Καὶ τ' ἀγέρι αὐτό, ποὺ ἀσταμάτητο γλυκοπνέει ἐπάνω στὰ κρουστά χρώματα τῆς φωτόχαρης γῆς μας, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε γίνει σίφουνας, ποὺ ἐτρικύμιζε τὶς καρδιές. Τὸ καμίνι τῆς σκλαβιάς του εἶχε γίνει ἀβάσταγο πλέον στὸ λαό μας. Καὶ μονάχα ἡ λαχτάρα καὶ ἡ προσμονὴ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ δρόσιζε τὰ σπλάγχνα του καὶ τὸν ἔκανε νὰ ὑπομονεύῃ.

Γι' αὐτό, ὅταν ὁ Παπαφλέσσας ἀνέμισε τὸ μπαϊράκι τοῦ ξεσηκωμοῦ στὸ Μωρηᾶ, οἱ καρδιές ἀφηνίασαν καὶ ξέσπασε, σὰν ἀνεμικὴ καὶ σὰν καταιγίδα, τ' ἅγιο πάθος τοῦ λαοῦ γιὰ τὴν ἐλευθερία του. Καὶ γιὰ τὴν καταιγίδα καὶ τὴν ὀρμὴ τῆς χαλινάρι δὲν ὑπάρχει, οὔτε κι' ἄλυσσιδες καὶ δεσμά. Τὰ σπᾶ ὅλα. Κι' αὐτὸ συμβαίνει πάντα, ὅταν ἡ ἐλευθερία γίνεται ὠλοκληρωμένη συνείδηση. Καὶ δὲν εἶναι μιὰ ἀπλή νοσταλγία κι' ἀφηρημένη βούληση, ἀλλὰ ζήτημα θεμελιακὸ τῆς ὑπαρξῆς καὶ τῆς ζωῆς.

Τὴν ὠλοκληρωμένην αὐτὴ συνείδησιν ἐλευθερίας τὴν ἐκαλλιέργησε καὶ τὴν ἐπλαστούργησε μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας ἡ ἁγία μας Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ποὺ γι' αὐτὴν ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα ποὺ τὴν περιρρέει καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς κεντρικὲς καὶ τὶς βασικώτερες· καὶ ἐκήρυττε καὶ κηρύττει· «Τιμῆς ἠγοράσθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων» (Κορ. Α', 7, 28).

Ἡ ἐλευθερία αὐτή, ὅπως τὴν αἰσθάνεται ὁ λαός μας, πηγὴ τῆς ἔχει τὸν ἀθάνατο Θεό, κι' ὄχι τὴν ὕλη καὶ τὸ κορμὶ τοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ καὶ τὰ δύο αὐτὰ εἶναι περιορισμένα καὶ φθαρτά, καὶ ὑπόκεινται στὸ νόμο τῆς φθορᾶς, τῆς ἀναγκαιότητος καὶ τοῦ θανάτου, ἐνῶ αὐτὴ εἶναι ἀθάνατη, κι' ἀκατάλυτη καὶ θαυματουργή.

Ἡ ἐπανάσταση τοῦ Εἰκοσιένα—κι' ἄς φλυαροῦνε ὅτι θέλουνε οἱ μωροὶ καὶ οἱ ἄπτεροι—εἶναι ἔργο τῆς βαθεῖας θρησκευτικότητος τοῦ λαοῦ μας, καὶ τῆς ἀδιάκοπης καὶ μυστικῆς ἐπαφῆς του μὲ τὴν ἀπειροδύναμη πνευματικὴ ζωὴ. Εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ κηρύγματος τῆς ἐλευθερίας, ποῦ κατακλύζει τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὶς ἀποστολικὰς ἐπιστολὰς. Κι' ὅσο περισσότερο μελετᾷ κανεὶς τοὺς ὑπέροχους ἡρωϊσμούς της, τ' ἀπροσμέτρητον ἠθικὸ μεγαλεῖο της καὶ τὴν ἱερὴ δημιουργικὴ φλόγα ποῦ ἀναπηδᾷ μεσοῦρανα ἀπὸ τ' ἀπίθανά της ἐπιτεύγματα, τόσο θαμπώνεται. Καὶ τόσον περισσότερο αἰσθάνεται, πῶς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ὡδηγοῦσε τοὺς ἀγωνιστὰς της, ποῦ ἔτρεχαν πασίχαροι πρὸς τὴ θυσία, ὅπως γονατίζει καὶ προσφέρει τὴν ἀναίμακτη θυσία, γεμᾶτος ἀπὸ κατάνυξη, ὁ ἱερούργος ἐμπρὸς στὸ ἅγιο Βῆμα· «οὐ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία» (Β' Κορ. 3, 18).

Τὸ νὰ ρίχνεται κανεὶς, ὅπως ὁ Κολόμβος, σ' ἓναν ἄγνωστον, ἀπέραντο καὶ τρικυμισμένον ὠκεανό, καὶ ν' ἀναζητᾷ, μὲ πίστη, μιὰ καινούργια γῆ εἶναι, χωρὶς ἄλλο, μιὰ ἡρωϊκὴ ἐνέργεια. Εὐκόλα δὲν παραιτᾷ κανεὶς τὴν ἡσυχία του, γιὰ ν' ἀγκαλιάσῃ τὴν περιπέτεια καὶ τὸν κίνδυνον. Ἡ ἀποφασιστικότητα αὐτὴ φανερώνει μιὰ συνείδηση νέα κι' ἓνα βίωμα βαθύτατο, ποῦ δὲν λογαριάζει τίποτα, καὶ παίζει ζάρια τὴν ζωὴ, γιὰ τὴν ἀλήθεια ποῦ πιστεύει. Καὶ τὰ μεγάλα κινήματα τῆς ἱστορίας, ὅπως τὸ ἀθάνατο Εἰκοσιένα, εἶναι ὄριμοι καρποὶ τέτοιας πίστεως, τέτοιων βιωμάτων. Γι' αὐτὸ κι' ὅταν ξέσπασε, εἶχε τὴν ὀρμὴν χειμάρρου, ἔπειτα ἀπὸ νεροποντὴν στὰ πρωτοβρόχια, ποῦ τίποτε δὲν στέκεται ἱκανὸ νὰ τὴν σταματήσῃ.

Μόλις ὁ Παπαφλέσσας ἔδωκε τὸ σύνθημα τοῦ ξεσηκωμοῦ, παντοῦ ἀναψαν παρευθὺς ἐπαναστατικὰς ἐστίες καὶ σὲ λίγο οἱ φλόγες τοὺς περιζώσαν ὅλο τὸ Μωρηά. Σ' ὅλη τὴν περιοχὴν τοῦ ἀναψεν ἄγριο ντουφεκίδι. Κι' ἐνῶ οἱ προεστοὶ καὶ οἱ τρανοὶ τοῦ καιροῦ ἐκείνου κατατρομαγμένοι καὶ φεύγοντας τὴ δίκωξιν τῆς τούρκικης ἐξουσίας καταφύγανε στὶς ἀετοράχες τῶν Καλαβρύτων, ὁ λαὸς μὲ πρόχειρους ἡγέτες καὶ μ' ἀπίθανη τόλμη,

ἀντιμετώπιζε τὸν τύραννο καὶ σκορποῦσε τὸν τρόμο, σκοτώνοντας ἢ λαβώνοντας ἐχθρούς. Δυστυχῶς ἀπὸ τὶς ἅγιες ἐκεῖνες στιγμὲς ἐλάχιστα ξέρομε, γιατί, σὰν ἀγνὲς παρθένες, ἔχουνε ἀποτραβηχθῆ στὰ παράβυστα τῆς ἱστορίας. Καὶ μόνο λίγα ψίχουλα ἔχουμε περιμαζέψει. Καὶ τὸ χειρότερο εἶναι, πῶς σιγά—σιγά πάει νὰ σβύση καὶ ἡ στοματικὴ τους παράδοση. Ποιὸς ἀδειάζει σήμερα, πού ὁ ὠφελιμισμὸς καὶ ἡ συμφεροντοθηρία ἀποξεραίνει τὸ συναίσθημα καὶ σβύνει στὶς ψυχὲς τῆ φλόγα τῶν ἀγίων καὶ ὑψηλῶν ἐφέσεων, νὰ καταγίνεται μὲ τέτοια πράγματα ; Κι' ὅμως πρέπει νὰ γίνη. Εἶναι χρέος μας. Γιατί, ἀλλοίμονο καὶ τρισαλλοίμονον, ἂν ἀποφυγῇ κι' ἂν ἀπονεκρωθῆ τέλεια ἡ καρδιά μας καὶ μᾶς λείψουνε ὅλως διόλου, οἱ ἀνυψωτικὲς τῆς ζωῆς ροπὲς !...

Σαστίζει πραγματικὰ κανεῖς, ὅταν βλέπη τὶς ἥρωικὲς καὶ γεμάτες ἀπὸ ἀντρείωσύνη κι' αὐτοθυσίᾳ μορφὲς πού ἀναπηδήσανε ξαφνικὰ ἀπὸ τὰ σπλάγχχνα τοῦ λαοῦ καὶ πήρανε στᾶτρομα χέρια τους τὴν ὑπόθεση τοῦ κινήματος, καὶ σβύσανε, χωρὶς νὰ προλάβῃ ὁ θρῦλος νὰ τὶς τυλίξῃ στὰ φανταχτερὰ του δίχτυα, μαζί μὲ τὰ λαμπρὰ κατοπινὰ κατορθώματα τῶν πολεμάρχων. Ἔτσι γίνεται καὶ τὴν νύχτα, ὅταν προβάλλῃ, ὀλόγιομο κι' ὀλόφωτο τὸ φεγγάρι· τᾶστρα τότε σβύνουν γύρω του καὶ χωνεύουν μέσα στὴν ἄπλα τ' οὐρανοῦ· κι' ἄς εἶναι συχνὰ πολὺ μεγαλύτερά του...

(Συνεχίζεται)

ΑΜΜΩΝΑΣ

Ὁ « Ἐφημέριος » εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν « Ἐφημέριον » ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλ. 227.689.

ΣΤΑΧΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ

24. Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ

«Πάτερ Ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου
 ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὡσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς»
 (Ἰωάνν. ις', 1-13).

Παραμονές τοῦ σωτηρίου πάθους του. Σπενός ὁ κύκλος τῶν μαθητῶν, ἐκτός τοῦ υἱοῦ τῆς ἀπωλείας: τοῦ Ἰούδα. Κλειστός ὁ χῶρος τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Νύχτα, μετὰ τὸ Δεῖπνο, σιγή. Προσεύχεται ὁ Ἰησοῦς. Αἴτημα τοῦ Ἄ γ ν ο ὕ πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα. Περιεχόμενον τῆς προσευχῆς: Τὸ δοξασμένο τέρμα τοῦ κοσμοσωτηρίου ἔργου, τὸ νόημα τῆς αἰωνιότητος, ἡ ψυχικὴ ἐνότης τῶν μαθητῶν του. «Ὅλ' αὐτὰ θεωροῦνται κάτω ἀπὸ τὸ πρῖσμα τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας. Γιατὶ δὲν εἶχεν ἀνάγκην χωριστῆς δόξης ὁ Υἱός. Ὁ Παῦλος σημειώνει ὅτι ὁ Χριστὸς «ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ εἶτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἶτε τὰ ἐν οὐρανοῖς». Καὶ «ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς» (Κολασ. α', 19 καὶ β', 9). Συνεπῶς καὶ ἡ προσευχή του πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα, προσευχὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μετὰ σῶμα καὶ ψυχὴ, φύσεως λογικῆς τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀπόλυτον ἀναμαρτησίαν, εἶναι προσευχὴ μιᾶς ἀγνῆς θρησκευτικῆς ὑπάρξεως ποῦ διατηρεῖ στενώτατο καὶ ἀδιάκοπο τὸ δεσμὸ μετὰ τὴ θεότητα πρὸς τὴν ὁποίαν καὶ ἀναφέρεται. Ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν ἀγία ἀρχιερατικὴ του προσευχὴ δὲν δηλώνει ὑποτέλειαν, ἀλλ' εἶπομεν: τῆς ἀγιωτάτης ἀνθρωπίνης φύσεως, ποῦ ἀσυγχύτως καὶ ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως ἠνώθη μετὰ τὴν θεότητα, τὸν φυσικώτατο καὶ ἠθικώτατο δισμὸ. Κι' ἐπειδὴ ἡ προσευχὴ αὕτη εἶναι μυσταγωγικὴ καὶ γίνεται εἰς ἐπήκοον τῶν ἑνδεκα μαθητῶν ποῦ σὲ λίγο θὰ ἐγίνοντο μάρτυρες συνταρακτικωτάτων γεγονότων, κλείνει μέσα της ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα τὰ ἱκανὰ νὰ συγκινήσουν, νὰ διδάξουν, νὰ συγκρατήσουν καὶ ψυχικῶς νὰ παρασκευάσουν αὐτὴν τὴν ὁμάδα ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὴν θύελλα αὐτῶν τῶν γεγονότων.

Ἡ ἐπικοινωνία αὕτη τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τὸν οὐράνιον Πατέρα ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν στοὺς μαθητὰς κατὰ τὴν πιὸ κρίσιμη καὶ ἐπίσημη στιγμή ν' ἀκούσουν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Διδασκάλου πῶς εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μ' ἐξουσιαστικὴ δύναμι καὶ ἀποστολὴ στὸν κόσμον, καὶ σκοπὸ νὰ δώσῃ αἰωνιότητα μακαριστῇ σ' ἐκείνους ποῦ βρίσκονται

ἐλευθέρως, χωρίς καταναγκασμό, στήν ἐξουσία του, καί ἐιδικώ-
τερα, στους μαθητάς του. Γιατί ἡ μικρά αὐτή ὁμάς τῶν μαθη-
τῶν θά εἶχε τήν ὑψίστη τιμὴ νὰ ἐκγολπωθῆ ἀπόλυτα καί νὰ κάμῃ
δικό της θέμα, προσωπικό, τὸ ἔργο τῆς διαδόσεως τῶν θείων
ἀληθειῶν πού ἐπὶ ὀλόκληρη τριετία οἱ ἴδιοι ἐδιδάχθησαν. Ὁ Ἰη-
σοῦς ποτὲ δὲν προσηυχῆθη δημοσίᾳ οὔτε καί ἐνώπιον τοῦ στενοῦ
κύκλου τῶν μαθητῶν του. Ἐξαίρεσις γίνεται τίς τελευταῖες σι-
γμὲς τῆς ἐπιγείου ζωῆς του τῆ νύχτα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Καί
γίνεται τοῦτο γιατί τὸ περιεχόμενο τῆς ἀρχιερατικῆς προσευχῆς
εἶναι μία προλειτουργία, ἕνας γλυκὺς ὄρθρος πρὸ τῆς ἀνατολῆς καί
τῆς μεσουρανήσεως τοῦ ἡλίου. Κι' εἶναι προλειτουργία γιατί ἡ
λειτουργία θά τελεσθῆ ἐπάνω στὸ Σταυρὸ ὅταν ὁ Χριστὸς θά γίνῃ
ὁ «προσφέρων καί προσφερόμενος» χάριν τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς
καί σωτηρίας.

Κατὰ τὴν ἀρχιερατικὴ προσευχὴ τοῦ Κυρίου, αἰώνιος ζωὴ δὲν
μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χωρίς τὴν ἀπόλυτη πίστι στὸν ἀληθινὸν Θεόν,
πρῶτον. Ἡ πίστις τῶν μαθητῶν, καί φυσικὰ ὅλων τῶν πι-
στῶν, στὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, θεμελιώνει ὅλας τὰς προϋπο-
θέσεις τῆς ἐνεργοῦ καί σωτηρίου δράσεώς των ἐν ὀνόματι τοῦ Χρι-
στοῦ. Ὁ ἀληθινὸς Θεὸς, εἶναι Θεὸς Πατέρας ὅλων τῶν ἀνθρώπων
τοὺς ὁποίους θέλει «πάντας σωθῆναι καί εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
ἐλθεῖν», ὅπως τονίζει ὁ Ἀπόστολος (Α'. Τιμ. β', 4). Ἡ γνώσις
τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐκ μέρους τῶν μαθητῶν ἰδίᾳ πού ἀνελάμβανον
τὸ βαρὺ ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ Ἰουδαίων καί εἰδωλολατρῶν καί
τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, δίνει στερεότητα
πεποιθήσεων καί ἀποφασιστικότητα στους Ἀποστόλους. Τέτοιοι
ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου δὲν μπορεῖ νὰ βρίσκωνται σὲ δίλημμα
κατὰ πού ὑπάρχει ἡ ἀλήθεια καί σὲ ποιά μορφή θρησκείας καί λα-
τρείας, γιατί θά κυμαίνωνται ψυχικά. Καί ὄχι μονάχα οἱ ἴδιοι θά
ζοῦν ἀντιφατικὴ ζωὴ, ἀλλὰ θά λείπη τόσο τὸ στοιχεῖον τοῦ ἐν-
θουσιασμοῦ, πού εἶναι τὸ βασικώτατο γιὰ τὸν πνευματικὸ, ἅς
ποῦμε, ἐξηλεκτρισμὸ μιᾶς σκοτισμένης καί κοιμισμένης ψυχῆς,
ἀλλὰ καί θά ἐκτελοῦσαν τὸ ἔργο σὰν ἀγγαρεία ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ
μπλέξουν. Τότε δὲν θά μπορούσε νὰ μιλήσῃ κανεὶς οὔτε γιὰ καθῆ-
κον οὔτε καί γιὰ πνευματικὴ χαρὰ πού τοῦτο γεννᾷ ἕναν κατηρτι-
σμένο καί τιμημένο ἀπὸ τὸ Χριστὸ ἐργάτη τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς
ἀλήθειας. Γιὰ ὅλους, βέβαια, ἰδιαιτέρως ὅμως γιὰ τοὺς μαθητάς
τοῦ Χριστοῦ πού θά ὄργωναν χέρσους τόπους καί θά ἔσπερναν ἐν
ὀνόματι τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ, τὴν εὐλογία, δὲν μπορούσε νὰ
ὑπάρχῃ στήν καρδιά τους καθεστῶς πίστεως ὑπὸ ἀνοχὴν. Πίστις
σὲ Θεὸ πού μπαίνει σὲ πρισματικὸ φακὸ ὅλων κι' ὁ καθένας τους
βλέπει τὸ Θεὸ μὲ τὸ δικό του μάτι, δὲν συνυπουργεῖ στὸ σκοπὸ

για τὸν ὅποῖον ἦλθεν ὁ Κύριος στὸν κόσμον. Καὶ ἡ ἐξομολόγησις τῆς Σαμαρείτιδος ἔφερεν στὴ μέση μιὰ πραγματικότητα πού ἐφανερώωνε τὴ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ σύγχυσι πού ἐπικρατοῦσε στὰ μυαλὰ Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν, καὶ πολὺ περισσότερο τῶν εἰδωλολατρῶν.

“Ὅταν, λοιπόν, ὁ Κύριός μας δίνη στὴν αἰωνιότητα τῆς ζωῆς τὸ νόημα τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας, ἐπόμενον ὅτι χωρὶς αὐτὴν οὔτε τὸ Μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ θὰ νοιώσουμε ποτὲ γιὰ νὰ ὠφεληθοῦμε οὐσιαστικά, οὔτε καὶ βῆμα μποροῦμε νὰ κάμουμε πρὸς κατάκτησιν αὐτῆς τῆς ζωῆς. Κι’ ἂν ὑπάρχη ἀπιστία στὴ θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ὑπάρχει συγκεκριμένη καὶ ξεαστερωμένη στὰ μυαλὰ μας καὶ στὴν καρδιά μας πίστις στὸν ἀληθινὸ Θεόν-Πατέρα, γιατί «ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, ὡς Θεόν, δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, οὐδὲ καὶ Πατέρα ἔχει», γράφει ὁ Ἰωάννης (Α’ γ’, 23). Καὶ αὐτὴ ἡ ἀσύμφορος πραγματικότης ὅταν ὑπάρχη στὸ λαὸ ἀποτελεῖ, φυσικά, ζημιὰ, καὶ ζημιὰ μεγάλη, γιατί δὲν μπορεῖ αὐτὸς ὁ λαὸς νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ἀγαπήσῃ τὸ Χριστό, χωρὶς τὴ γνῶσι τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ «ὃς ἔδωκε τὸν Υἱόν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ’, 15,16). “Ὅταν αὐτὴ ἡ ἀχρωμάτιστη, ξεφτισμένη καὶ ἄτονη πίστις χωρὶς ρίζες βαθειῆς καὶ ἀληθινὸ περιεχόμενο, ὑπάρχη σὲ Ἰουδαίους τοῦ Εὐαγγελίου, τότε θὰ συνεχισθῇ τὸ ψεῦδος τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, ὅπως καὶ ἡ παρδαλὴ, μισοβέζικη θρησκευτικὴ ζωὴ καὶ μάλιστα μὲ τὴ θεϊκὴ σφραγίδα τῆς αὐθεντίας τοῦ Ἰησοῦ! Αὐτὸ ὅμως ἀποτελεῖ τελείαν ἄρνησιν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου καὶ στοιχειοθετεῖ θανάσιμον ἁμάρτημα τόσο γιὰ τοὺς κήρυκας τοῦ θείου λόγου, ὅσο καὶ γιὰ τὸ λαὸ πού τοὺς ἀκούει σὰν ἀπεσταλμένους τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἴσως αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἀπιστία νὰ ἔχῃ καὶ τὴν πρὸς τὸν Χριστὸ πίστι. “Ἄν ἀπ’ ἀρχῆς αὐτοὶ πού διδάσκουν, καὶ αὐτοὶ πού διδάσκονται, ἔμπαιναν στὸ σχέδιο τῆς Βουλῆς τοῦ Θεοῦ, πού στὶς γενικὲς του γραμμὲς, τίς τόσο ἔντονες καὶ φωτεινὲς, ἔχει ἀποκαλυφθῇ μέσῳ τῶν Προφητῶν—καὶ θὰ ἔμπαιναν ὅπωςδὴποτε μὲ τὴ μελέτη, προσευχὴ καὶ προσοχὴ—ἀσφαλῶς θὰ ἔκαναν περισσότερο δικό τους τὸν Ἰησοῦν καὶ δὲν θὰ κατηγοροῦντο, ἐσφαλμένως ἔστω, ὡς ἄπιστοι ἔμποροι τοῦ Τιμίου Αἵματος τοῦ Ἀμώμου Ἀμνοῦ «τοῦ ἐκχυθέντος ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας» εἶπομεν. Γιατί, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ πὼς λείπει ἡ ἄκτιστη φωτιὰ ἀπ’ τὴν καρδιά τῶν περισσοτέρων μας, αὐτὸς ὁ Παύλειος ζῆλος πού θὰ μᾶς τοποθετοῦσε ὀρθὰ στὴ συνείδησι τοῦ λαοῦ μας καὶ θὰ ἔφερε τοὺς εὐλογημένους του καρπούς τὸ κήρυγμά μας.

Αἴτημα, λοιπόν, νὰ γνωσθῇ ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἀπὸ τοὺς μαθητὰς καί, ἐν συνεχείᾳ, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν Ὅποῖον ἀπέστειλεν ὁ Πατήρ. Καὶ τὸ ρῆμα τοῦτο εἶναι ἀπολύτως σύμφωνο μὲ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἁγίων Γραφῶν ποῦ σαφέστατα ὁμιλοῦν γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Κυρίου. Πίστις μονάχα στὸ Θεὸ Πατέρα, μετὰ τὴν ὑπερφυσικὴν ἀποκάλυψι, χωρὶς τὴν πίστι στὴ Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῇ, ὅπως ἐσημείωσεν ὁ Ἰωάννης. Κι' αὐτὸ εἶναι τὸ κλειδί τοῦ μυστηρίου τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο. Γιατί, ἂν χαρακτηρίζεται ἀντίχριστος ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι «καὶ πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ καὶ Πατέρα ἔχει». Ἐνότης τῆς πίστεως καὶ ἡθικῆ τελειοποίησις δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς νὰ ἐγκλωπωθῇ ὁ καθένας μας τὸν «Ἐπεγνωσμένον Χριστόν». Τοῦτο τὰ μάλιστα ἰσχύει, σὲ ψηλότερη δηλαδὴ βαθμίδα, γιὰ τοὺς Ἀποστόλους καί, γενικὰ, γιὰ τοὺς κήρυκας τοῦ Εὐαγγελίου ποῦ πρέπει ἀπόλυτα νὰ πιστεύουν πῶς «ὁ καταβάς αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα» καὶ ὅτι αὐτὸς ἔδωκε «τοὺς μὲν Ἀποστόλους, τοὺς δὲ Εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ Ποιμένας καὶ Διδασκάλους, πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρις οὗ καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὤμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὐξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. δ', 9-10). Μ' ἄλλα λόγια, κέντρο τῆς ὅλης μας πνευματικῆς ζωῆς εἶναι ὁ ἐπεγνωσμένος Χριστὸς ὡς Θεάνθρωπος, καὶ τῆς διδασκαλίας μας θέμα πρέπει νὰ εἶναι ὁ καταρτισμὸς τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοανθρώπου καὶ ὄχι τοῦ «φιλοῦ» ἀνθρώπου Χριστοῦ, ὅπως βλασφημοῦν οἱ ὀρθολογισταὶ καὶ οἱ πάσης λογῆς καὶ μορφῆς αἰρετικοί. Σὲ πρόσωπα ἢ κλονισμένα ἀκροατήρια οἱ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου πρέπει ν' ἀποφεύγουν ἐκφράσεις ποῦ τροφοδοτοῦν ἐκ παρεξηγήσεως καὶ διαιωνίζουν πλάνες. Ζητῶντας ὁ Κύριος ὅπως οἱ μαθηταὶ του μὴ διαφοροποιήσουν τὴν πίστι τους, ἐθεμελίωσε τὴν ἱστορικότητα τῶν πεποιθήσεων ὄλων, καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἱστορικότητος αὐτῆς ἐκάλεσε σὲ πνευματικὴ καὶ ἡθικὴν ἐνότητα τοὺς πιστοῦς, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν νοεῖται μυστικὸν Σῶμα Χριστοῦ

καί, συνεπῶς, λύτρωσις καὶ σωτηρία.

Ἡ ἀληθινὴ πίστις ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστὸς «ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς» (Ἰωάνν. α', 18), ἀποτελοῦσε προσωπικὸ κεφάλαιο τῶν μαθητῶν πού τοὺς προήγαγε σὲ πνευματικότητα θρησκευτικῶν ἀνθρώπων. «Σοὶ ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι...καὶ ἐγνώσαν ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας». Οἱ μαθηταί, λοιπόν, ἦσαν ἐν τάξει ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἡ ἀτομικὴ ζωὴ ἐκάστου ἐρρυθμίζετο σύμφωνα μ' αὐτὴν τὴν πίστι, ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Κύριος. Ὅμως ἰδιοσυγγρασιακοὶ λόγοι, περιβάλλοντα, ἀνθρώπινες ἀδυναμίεις δὲν μποροῦν νὰ λείψουν. Εἶναι τὸ δεμένον κοντὰ μας ἀνθρώπινο φτηνὸ στοιχεῖο. Μπορεῖ ἀτομικὰ νὰ παρουσιάζωνται συνεπεῖς πρὸς τὴν πίστι τους οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτελέσεως τῶν θρησκευτικῶν τους καθηκόντων, ἢ, ἂν πρόκειται περὶ ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀπὸ ἀπόψεως εὐσυνειδήτου πνευματικῆς ἐργασίας στὸν Ἀμπελῶμα τῆς Ἐκκλησίας, ὅμως νὰ μὴν εἶναι καλοδεμένες οἱ καρδιῆς τόσο τῶν πιστῶν πού κατηχοῦνται, ὅσο καὶ τῶν ἱεραποστόλων μεταξὺ τους· νὰ μὴ παρουσιάζη δηλαδὴ ἡ ἐνότης τῆς πίστεως καὶ ἐνότητα ψυχῶν. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ φαινόμενο πού μειώνει καὶ στὰ μάτια τῶν ἀλλοθρήσκων καὶ αἰρετικῶν τὴ λαμπρότητα τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας καὶ πού ζημιώνει τρομερὰ τὴν πρόοδο τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, στιγματίζεται ὡς θανάσιμον ἁμάρτημα. Ὁ Ἰησοῦς προσευχόμενος εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τοῦτο: «Πάτερ Ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὡσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς ἐσμέν» (Ἰωάνν. εζ', 11-12). Καὶ ὅταν τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ, πού ἀπαιτεῖ ψυχικὴν ἐνότητα στὴ ζωὴ μας καὶ στὴν κοινὴν δρᾶσιν μας, παραμερίζεται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ πολὺ περισσότερον ἀπὸ τοὺς συνεχιστὰς τοῦ ἔργου τῶν Ἀποστόλων, δὲν χρειάζεται νὰ σταθμίση κανεὶς τὴ βαρύτητα τοῦ ἁμαρτήματος. Ὁ βαθύτατος πόθος τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ψυχικὴ ἐνότης τῶν Ἀποστόλων τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Χριστιανῶν. Πρέπει, σὰν δεῦτερο στάδιο, μετὰ ἀπὸ τὴν πίστι στὴ θεότητα τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἐνότης μετὰ τοῦ Χριστοῦ, «ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικεῖ σωματικῶς», ὅποτε, αὐτομάτως, ἐνοῦνται ψυχικὰ καὶ οἱ ἐργάται τοῦ Εὐαγγελίου ὅσο καὶ οἱ πιστοί, ὅπως ἐγένετο κατὰ τὴν πρώτη ἀποστολικὴ περίοδο, ὅπου «πάντες οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχαν ἅπαντα κοινά, καὶ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασμον καὶ διεμέριζον αὐτὰ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε· καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ κλῶντες κατ' οἶκον ἄρτον μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰ-

νοῦντες τὸ Θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν), καί: «τοῦ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά... Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς...» (Πράξ. ἠ', 32, κ.ά.). Καὶ εἶχεν ἀπολύτως εὐλογηθῆ ἡ πρώτη Χριστιανικὴ Ἐκκλησία μὲ τὸν πλοῦτο τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ὑλικῆς αὐταρκειας, τὸ δὲ σπουδαιότερον εἶναι ὅτι παρουσίαζε φαινόμενο μιᾶς ἐπιγείου παραδεισένιας Κοινωνίας στὰ μάτια τῶν ἀλλοθρήσκων, ἀξίας σεβασμοῦ, ἐξάρσεως, ἀλλὰ καὶ φθόνου. Τὸ ἐπίτευγμα αὐτὸ ἦταν ἀποτέλεσμα πειθαρχίας στὸ θεϊκὸ νόμο καὶ ψυχικῆς ἐνότητος τῶν πνευματικῶν Ταγῶν, Ποιμένων καὶ πιστῶν. Εἶχε τεθῆ σ' ἐνέργεια ὁ ἠθικὸς μηχανισμὸς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ποῦ, κατὰ τὸ ρῆμα τοῦ Κυρίου, εἶναι τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τῶν μαθητῶν Ἐκεῖνου ποῦ εἶπεν: «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. ιγ', 35). Καὶ ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἔχει σὰν γλυκύτατο καρπὸ τῆς τῆν ψυχικῆν ἐνότητα, τὴν σύμπνοια στὴν κοινὴ προσπάθεια, στὴν ἀλληλοκατανόησι μεταξὺ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ποῦ ἐβαπτίσθησαν στὴν ἴδια κολυμβήθρα καὶ μεταλαμβάνουν τοῦ ἰδίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιο Ποτήριον τῆς ἴδιας Πνευματικῆς Τραπέζης.

Ἀκριβῶς, ἐπειδὴ στὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια εἶχεν ἐκπληρωθῆ ὁ πόθος τοῦ Κυρίου «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν» στὸ πρόσωπο τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πιστῶν, ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπισεν ἀποτελεσματικὰ, μὲ τὴν ἠθικὴν ἀκατάβλητη δυνάμει τῆς, καὶ τὴν ἰουδαϊκὴν ἄνοια καὶ τὴν εἰδωλολατρικὴ μανία, ἀντέδρασε δὲ κατὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀκολασίας καὶ ἔκοψε τὰ κεφάλια τῆς λερναίας ὕδρας τῶν αἱρέσεων διὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τῆς συσσώμου συμπαραστάσεως τοῦ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου ποιμνίου. Καὶ εἶναι, φυσικὰ, πολὺ θλιβερὸ τὸ φαινόμενο τῆς κατατμήσεως τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου σ' ἐποχὴ ποῦ οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις τοῦ ἄδου δροῦν συντεταγμένα καὶ μὲ ἐπιτελικὸ σχέδιο πολέμου κατὰ τῶν αἰωνίων ἀξιῶν. Ἐπάθαμε, δυστυχῶς, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου μιὰ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴν ἔκλυσι, μιὰ παγωμάρα ποῦ προδίδει καὶ ἀπουσίαν τοῦ συναισθήματος τῆς προσωπικῆς μας εὐθύνης ἐναντι τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἰδιαίτερος προσηχῆθη γιὰ τὴν ψυχικὴν ἐνότητα τῶν μαθητῶν του, τῶν διαδόχων του καὶ τῶν πιστῶν. Οἱ βαρεῖς λύκοι, περὶ τῶν ὁποίων ἠμιλοῦσε στοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, δὲν ἀπωθοῦνται μακριὰ ἀπὸ τὴν ποίμνη τοῦ Χριστοῦ μὲ τὰ μέσα μόνον τῆς θεολογικῆς καταρτίσεως οὔτε καὶ μόνον μὲ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου μας, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν συλλογικὴ δρᾶσι Ποιμένων καὶ ποιμνίου, βάσει ἐνὸς προ-

διαγεγραμμένου σχεδίου ἐπιτελικοῦ, ἀναλόγως τῆς σοβαρότητος τοῦ ἀμυντικοῦ πολέμου καὶ τῶν κινδύνων ποὺ ἀπειλοῦν νὰ ἀποχρωματίσουν τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀπὸ τὸν εἰδικὸ δυνατὸ χρωματικὸ τόνο τῶν ὀρθῶν δογμάτων καὶ τοῦ ὑψηλοῦ ἤθους, ἐπάνω στὰ γερά θεμέλια τῶν ὁποίων οἰκοδομεῖται τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλά, καὶ πάλιν δυστυχῶς, στὰ σπλάγγνα τῆς Ὁρθοδοξίας παρατηρεῖται τὸ νοσογόνο μικρόβιο τῆς φθοροποιοῦ διαιρέσεως, γιατί ἡ ἐθνικὴ πολιτικὴ τῶν ἐπὶ μέρους Κυβερνήσεων τῶν Κρατῶν τῶν ὀρθοδόξων λαῶν δὲν κρίνει συμφέρον τὴν ἀδελφικὴ κοινωνία τους γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν συνηνωμένων ἠθικῶν δυνάμεων, γιὰ τὸν καθαγιασμό τοῦ βίου καὶ τὴν εὐδαιμονία ὅλων μας. Ὁφείλεται μὲν τοῦτο σὲ ἱστορικοὺς λόγους, ἀλλ' ἡ Ἱστορία μπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ συγχρόνους καὶ συμφερούσας καθολικῶς πραγματικότητας, ὅταν οἱ φορεῖς τῆς φιλοσοφίας τῆς δὲν εἶναι τὰ καρυδότσοφλα στὸ ρεῦμα μιᾶς οἰασθήποτε τεταραγμένης ἐποχῆς, ἀλλ' ἄνδρες μὲ βαθεῖα πίστι, μὲ ἀνώτερον ἦθος, μὲ δημιουργικὸ ἐπ' ἀγαθῶ δυνάμιση ποὺ νὰ μποροῦν αὐτοὶ νὰ κατευθύνουν τὸν ροῦν τῆς Ἱστορίας μὲ ψηλὰ σηκωμένη τὴ δᾶδα τοῦ Χριστιανικοῦ φωτός. Γιατί τάχα ἓνας οἰοσθήποτε πολιτικὸς τυχοδιώκτης καὶ μαροφιλόδοξος νὰ ἄγῃ καὶ νὰ φέρῃ τὰς μάζας καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ποὺ κλείνει μέσα τῆς τὴν ἀκατάβλητη δύναμι τῆς ἀληθείας; Ἐὰν τὰ ἄτομα ἦσαν πιστὰ παιδιὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἶχαν ἐνότητα ἀγάπης μεταξὺ των θὰ ἐφηρμόζετο τὸ τοῦ Πέτρου «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. ε', 29). Τὸ χιλιοκομμᾶτισμα ὅμως φανερώνει πὼς καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπρόσεξε σοβαρῶς τὸ θέμα τοῦτο καὶ φαίνεται στὰ μάτια τῶν ὑλιστῶν πὼς ἀδυνατεῖ νὰ ἐνοποιήσῃ τὰς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου τῆς καὶ νὰ παρουσιάσῃ ἓνα ὄργανωμένο, πυκνωμένο, πειθαρχημένο καὶ γυμνασμένο στρατὸ ὡς Σύνολον.

Ἐπάνω, τώρα, στὴν πληγὴν αὐτὴ τῆς ἠθικῆς, πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς διαιρέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, προσετέθη καὶ ἄλλη, ἡ πιὸ διαβρωτικὴ τοῦ Σώματος καὶ τῆς δικῆς μας Ἐκκλησίας: Οἱ ἐγωῖσμοί, οἱ διχασμοί, τὰ πολυώνυμα θρησκευτικὰ κόμματα μὲ ἀρχηγούς καὶ ὁπαδούς, μὲ προτιμήσεις διαφοροτικὰς κ.ο.κ., ποὺ ἐμπουλοκοποίησαν, ὡς ἄλλοτε κατήγγειλα, ἐξ ἀφορμῆς, δημοσίᾳ, τὴν θρησκευούσαν Κοινότητα, κι' ἔχασε κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον «ὁ σκύλος τὸν ἀφέντη του». Ἄλλ' ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις εἶναι ἀδύνατον νὰ κατοχυροῦται ἡ ὀρθότης τῶν δογμάτων καὶ νὰ ἀγιάζεται ἡ ζωὴ. Μπροστὰ στὸ φοβερὸ κίνδυνον καλεῖται ἡ Ὑπεύθυνος Ἡγεσία τῆς πατρίδος μας νὰ ἀξιοποιήσῃ τὴν Ἀρχιερατικὴ προσευχὴ τοῦ Κυρίου, ὅπως ἔκαμαν οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ποὺ μὲ ἀποτελεσματικότητα

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΑΡΙΘΜΟΥΣ»

Ἐπὶ ΕΥΤΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Εὐλάβεια πρὸς τὰ Ἅγια

Ἡ μετακίνηση τῆς Σικηνῆς ἦταν ἀποκλει-
στικὸ πρόνομιο τῶν ἀπογόνων τοῦ Καάθ.

Ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἐπρόκειτο νὰ μετακινήθουν ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ἦταν ἀπαραίτητο νὰ λυθῆ καὶ ἡ Σικηνὴ τοῦ Μαρτυρίου, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ μετακομισθῆ καὶ αὐτή· καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ ἡ Κιβωτὸς καὶ τὸ Ἰλαστήριο καὶ ὅλα τ' Ἅγια τοῦ νόμου νὰ μεταφερθοῦν ἐπὶ αὐτὰ μαζὶ μὲ τὴν Σικηνὴ στὸ νέο μέρος.

Στὴν περίστασιν αὐτὴν ὁ Ἀαρὼν καὶ τὰ παιδιά του εἶχαν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὰ σκεπάσουν καλά. Καὶ κατόπιν νάλλθουν οἱ Λευῖτες, ποὺ εἶναι προσταγμένοι γι' αὐτό, καὶ νὰ τὰ σηκώσουν. Καὶ αὐτοὶ ἦταν τὰ παιδιά τοῦ Καάθ. «Καὶ συντελέσουσιν Ἀαρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καλύπτοντες τὰ Ἅγια καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ Ἅγια ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν παρεμβολήν. Καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσονται υἱοὶ Καάθ αἶρειν. Καὶ οὐχ ἄψονται τῶν Ἁγίων, ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν» (Ἀριθ. δ, 15 καὶ 18-20).

Κι' ἔπρεπεν οἱ προσταγμένοι Λευῖτες γιὰ τὴν ὑπη-

κατεπολέμησαν καὶ κατετρόπωσαν τοὺς δαιμονοπλήκτους αἰρετικούς καὶ τὰ καταλυτικὰ τῆς ἐνότητος σχίσματα. Σ' αὐτὸν τὸν ὥραϊο ἀγῶνα πρέπει νὰ βοηθήσῃ καὶ ὁ ὀρθόδοξος λαός, καὶ ὡς ἄτομον καὶ ὡς Σύνολον, κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἢ ὅποια στίς ἡμέρας μας διεξάγει πολυμέτωπον ἀγῶνα κατὰ τοῦ πρακτικοῦ ὕλισμοῦ, τοῦ ταπεινοῦ αἰσθησιασμοῦ καὶ τῶν ἀντιχριστῶν αἱρέσεων ποὺ κατέκλυσαν τὸν τόπο μας.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ρεσίαν αὐτὴν νὰ προσέχουν πάρα πολύ, γιατί ἦτανε κίνδυνος νὰ θανατωθοῦνε, ὄχι μονάχα ἂν ἀγγίζανε ἀκάλυπτα τὰ Ἅγια, ἀλλὰ κι' ἀπλῶς νὰ τ' ἀντικρύσουνε. «Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθωσιν ἰδεῖν ἐξάπινα τὰ Ἅγια, καὶ ἀποθानοῦνται». Ἐν ἔμπαιναν κι' ἀντίκρυζαν ἐξαφνικὰ τ' Ἅγια, θὰ καταδικάζονταν σὲ θάνατο (Ἄριθ. δ', 20).

Μονάχα τὰ παιδιὰ τοῦ Καάθ καὶ τὰ σήκωναν ἀπὸ τὴ θέση τους, καὶ τὰ φορτώνονταν καὶ τὰ μεταφέρανε ἀπὸ τόπον σὲ τόπο στὸ μέρος ποὺ ἔπρεπε καὶ τ' ἄφηναν ἐκεῖ. Ποτὲς ὅμως ἀσκέπαστα καὶ πάντα ἀνέγγιχτα κι' ἀθώρητα. Καὶ κάθε φορὰ τὰ σήκωναν ἐπάνω στοὺς ὤμους των, γιὰ νὰ μὴν τ' ἀκολουθοῦνε, ἂν τὰ βαστάζανε μ' ἄλλο τρόπο, ἢ κι' ἂν τὰ μεταφέρανε ἐπάνω σὲ βωδάμαξες, ὅπως σημειώνει ὁ Εὐσέβιος. Προσταγμένα δὲ γι' αὐτὸ ἦτανε τὰ παιδιὰ τοῦ Καάθ, γιατί ἀπ' ὅλους τοὺς Λευῖτες αὐτοὶ ἀπολαμβάνανε περισσότερο τιμὴ. «Τοῖς δὲ Κααθίταις, ὡς τιμιωτέροις τὰ τιμιώτερα», ὅπως λέγει ὁ Ἀπολινάριος, καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος.

Συνακόλουθα πρὸς αὐτὰ μποροῦμε νὰ συμπεράνωμε πόση προσοχή, πόσην εὐλάβεια καὶ πόση συστολή καὶ φόβο πρέπει ν' ἄχουνε, ὄχι μονάχα οἱ ἐξωβηματικοί, ἀλλ' αὐτοὶ κυρίως ποὺ εἶναι προσταγμένοι νὰ ὑπηρετοῦνε μέσα στὸ Ἅγιο Βῆμα τὰ τίμια δῶρα ποὺ εἶναι βαλμένα ἐπάνω στὴν ἁγία Τράπεζα καὶ μ' αὐτὰ τελεσιουργεῖται μὲ τὴν ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἢ ἀναίμακτη καὶ φρικτὴ θυσία.

Κι' ὅμως στὶς ἡμέρες μας αὐτὲς τ' ἅγιο Βῆμα κατάντησε τόπος σχεδὸν κοινόχρηστος, ὅπου μπαίνει μὲ θρασύτητα καὶ μ' ἀνευλάβεια ὁ καθένας καὶ συργιανίζει μέσα του καὶ τὸν πατᾶ ὅποιος θέλει. Μπαίνουν ἀδιαφόρητα σ' αὐτὸ καὶ λαϊκοί, κι' ἀκάθαρτοι καὶ βέβηλοι, κι' ἄνθρωποι λογῆς-λογῆς κι' ἀπὸ κάθε τάξη καὶ κατάσταση. Κι' ὅταν μποῦνε, στέκονται μ' ἀνευλάβεια καὶ κινοῦνται

μ' ἀταξία, καὶ πλησιάζουσι μὲ θράσος τὴν ἁγία Τράπεζα, καὶ κυττάζουσι ἀδιάντροπα καὶ χωρὶς καμμιᾶ συστολή δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ δὲν κλίνουσι τὸ κεφάλι, οὔτε τὴν ὄραν ἀκόμη τὴν μυστικὴν καὶ ἀπόρρητην ποῦ συντελεῖται ἡ φορικτὴ θυσία!

Ἐκποῦ λοιπὸν προέρχεται αὐτὴ ἡ ἀφοβία καὶ ἀνευλάβεια; Ἐκποῦ τίποτες ἄλλο, παρὰ γιὰτὶ δὲν βλέπουνε καὶ αὐτοὶ νὰ κρέμεται ἑπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τους ὁ θάνατος, ὅπως τὰ παιδιὰ τοῦ Καθ' «Οὐ μὴ εἰσέλθωσιν ἰδεῖν ἐξάπινα τὰ Ἅγια καὶ ἀποθανοῦνται».

Ἐν ὅμως αὐτοὶ οἱ ἀνάισχυντοι καὶ ἀνευλαβεῖς καταφρονητὲς τῶν Ἁγίων ξεφεύγουνε τὸν σωματικὸν θάνατον, νομίζουσι πῶς θὰ σωθοῦνε ἀπὸ τὸ θάνατον τῆς ψυχῆς τους, ποῦ εἶναι τρισεχειρότερος καὶ ἀσύγκριτα φοβερώτερος ἀπὸ τὸν πρῶτον; Ὡ! πόσον εἶναι ξεγελασμένοι, ἂν πιστεύουνε ἓνα τέτοιον πρᾶγμα. Ὁ εὐαγγελικὸς νόμος δὲν ἐπιβάλλει πάντα ποινὲς καὶ τιμωρίας σωματικὰς σ' αὐτοὺς ποῦ παρανομοῦνε, καὶ ποῦ νὰ μποροῦμε νὰ τίς βλέπωμε παρευθὺς, μὲ τὰ μάτια μας τὰ σωματικὰ. Ἐπιούστατα, γιὰτὶ εἶναι νόμος πνευματικὸς. Ἐλλὰ οἱ ποινὲς καὶ οἱ τιμωρίες ποῦ περιμένουνε τοὺς τέτοιους καταφρονητὲς καὶ ὑβριστὲς τῶν Ἁγίων Μυστηρίων, ποῦ καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ σκύβουνε ἀπὸ ψηλὰ καὶ τὰ παρακολουθοῦνε καὶ λατρεύουνε καὶ αὐτοὶ μαζί μας τὸν ἅγιον Θεόν, εἶναι ποινὲς καὶ τιμωρίες διαφορὰς ἀπὸ τίς σωματικὰς καὶ πρόσκαιρες, ποῦ σ' αὐτὰς κατεδίκαζεν ὁ παλαιὸς νόμος. Καὶ εἶναι πολὺ φοβερῶτερες καὶ βαρύτερες ἀπ' αὐτὰς. Λυπήσου μας, Θεέ μου, καὶ λύτρωσέ μας ἀπ' αὐτὰς, Κύριέ μου...

Οἱ ἀκάθαρτοι δὲν πρέπει νὰ πλησιάζουσι στὰ θεῖα.

«Ἐξαποστειλάτωσαν ἓκ τῆς παρεμβολῆς πάντα λεπρὸν καὶ πάντα γονορρυῆ, καὶ πάντα ἀκάθαρτον, ἀπὸ ἀρσενικοῦ ἕως θηλυκοῦ, ἀποστείλατε ἔξω τῆς παρεμ-

βολῆς). Ἄς διώξουν ἀπὸ τὸν καταυλισμὸν κάθε λεπρό, καὶ κάθε ἐμπυασμένο καὶ ἀκάθαρτο, κι' ἄρσενικό καὶ θηλυκό· διώξετέ τον ἀπὸ τὸν καταυλισμὸν. Κι' αὐτὸ τὸ πρόσταγμα καὶ ἡ παραγγελία δόθηκε, «ἵνα μὴ μαινώσι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν», γιὰ νὰ μὴ λερώνουν τοὺς καταυλισμοὺς των, τὴν γῆν δηλαδὴ καὶ τὸν τόπον ποὺ ἐστάθμευσαν κι' ὅλους ποὺ εὐρίσκονταν ἐκεῖ (Ἀριθ. ε', 2-3).

Ἐραγε ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου αὐτοῦ γιὰ τὰ σωματικὰ παθήματα, ἦτανε ὁ καθαυτὸ καὶ ὁ κυριώτατος σκοπὸς του; Ὁχι, μᾶς διδάσκει ὁ θεὸς Κύριλλος· «τῶν ἐν πάθει καὶ σωματικῶν πραγμάτων οὐ σφόδρα παρὰ Θεοῦ λόγος ἦν· τὴν δὲ θείαν ἡμῖν καὶ πνευματικὴν διὰ τούτων διατυποῖ λατρείαν». Γιὰ τοὺς ἄρρωστους καὶ γιὰ τὰ σωματικὰ πράγματα δὲν πολυγνοιάζεται ὁ Θεός· ἀλλὰ μᾶς διατυπώνει μ' αὐτὰ τὴν θείαν καὶ τὴν πνευματικὴν λατρεία.

Ἐξω, λοιπόν, ἔξω, ἀπὸ τὶς ἐκκλησίες τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὶς ἱερέας μας συνάξεις κάθε μολυσμένος ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ συνεργοῦνε στὴ νέκρωση τῆς ψυχῆς, κάθε ἀχαλίνωτος καὶ κάθε ἐπιρρεπὴς στὶς σαρκικὰς ἐπιθυμίας καὶ κάθε ἄλλος ποὺ παίρνει μέρος καὶ συμμετέχει στὶς ξένες βρωμίες, ὅπως ἀκριβῶς ἔκαναν οἱ Ἑβραῖοι κι' ἔδιωχναν ἀπὸ τοὺς καταυλισμοὺς τοὺς λεπροὺς, τοὺς ἐξελκωμένους καὶ τοὺς ἀκάθαρτους, εἴτε ἄντρες ἦτανε, εἴτε καὶ γυναῖκες.

Ἐξω, ναί! ἔξω· γιὰ τὴν ἡ συναναστροφή τους κι' ὁ συγχρωτισμὸς τους μὲ τοὺς ἄλλους μολύνει κι' αὐτοὺς ποὺ εἶναι καθαρῶτεροι. Γιὰ τὸ πολὺ εὐκόλα μεταδίνεται καὶ ξαπλώνεται τὸ κακό· καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ὄχι λιγώτερο, κάθε ἄλλο, ἀπὸ τὰ σωματικά. Ἄν οἱ ἄρρωστεῖες καὶ οἱ μολυσμοὶ γίνωνται μὲ τὴν ἐπαφή καὶ τὸν συγχρωτισμὸν, οἱ πνευματικοὶ μολυσμοὶ μεταδίνονται μὲ τὸν συγχρωτισμὸν καὶ μὲ τὴν μίμηση.

Ἡ τιμωρία ἐνὸς ποῦ ἀποκαλύφθηκε κλέπτης ἦτανε βαρύτερη ἀπ' αὐτὸν ποῦ ἔκαμε κάποιο κακό, μὰ τὸ ἐξωμολογήθηκε.

Ἄν κάποιος Ἰσραηλίτης ἀδικοῦσε τὸν γείτονά του καὶ τὸν ἀποστεροῦσεν ἀπὸ κάτι ποῦ τοῦ ἀνῆκε, ὁ νόμος ὑποχρέωνε αὐτὸν ποῦκαμε τὴν ἀδικία νὰ γυρίσῃ πίσω αὐτὸ π' ἄρπαξε, ὅ,τι καὶ νάτανε, καὶ νὰ προσθέσῃ ἀκόμα ἀπὸ τὰ δικά του τὸ πέμπτο τῆς ἀξίας του. «Ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν, τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ἐπίπεμπτον αὐτοῦ προσθήσει ἐπ' αὐτό». Δηλαδή, θὰ γυρίσῃ πίσω τὸ κλεμμένο καὶ θὰ προσθέσῃ ἀκόμη ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ πέμπτο ἀπὸ τὴν ἀξία του (Ἄριθ. ε', 7).

Ὁ νόμος ὅμως στὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου φαίνεται, μὰ καὶ εἶναι πραγματικά, αὐστηρότερος, γιὰτὶ ἐπιβάλλει βαρύτερο πρόστιμο γιὰ τὸ πλημμέλημα ποῦ ἐγένηκε· καὶ ὀρίζει, πὼς ὁ κλέφτης πρέπει νὰ γυρίσῃ τὸ πενταπλάσιο ἢ τὸ τετραπλάσιο ἀπὸ τὰ κλεμμένα· «Ἐὰν δέ τις κλέψῃ μόσχον ἢ πρόβατον...πέντε μόσχους ἀποτίσει ἀντὶ τοῦ μόσχου, καὶ τέσσαρα πρόβατα ἀντὶ τοῦ προβάτου» (Ἐξοδ. κβ', 1).

Πρέπει ὅμως νὰ σκεφθοῦμε, πὼς στὴν Ἐξοδο ὁ λόγος εἶναι γιὰ κλοπὴ· «ἐὰν τις κλέψῃ» ὁμιλεῖ ἐκεῖ. Καὶ μάλιστα γιὰ κλεψιά ποῦ ἀποδείχεται, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ὁ κλέφτης καὶ φανερόνεται στὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖο καὶ τὸν καταδικάζει. Ἐδῶ ὅμως στὸ βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν ὁ λόγος εἶναι γιὰ ἀδικίες ἀναπόδεικτες, ποῦ γίνονται στὶς δοσοληψίες· ὅταν ὁ ἴδιος π' ἀδίκησε, θέλοντας νὰ διορθώσῃ τὸ λάθος καὶ ν' ἀλαφρώσῃ ἀπὸ τὸ βάρος τὴν συνείδησή του, φανερώνη τὴν ἀδικία του στὸν ἱερέα, καὶ ζητᾷ νὰ τὸν συγχωρήσῃ καὶ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐνοχὴ του. «Ὅστις ἂν παριδῶν παρίδῃ, καὶ πλημμελήσῃ, ἢ ψυχὴ ἐκεῖνη ἐξαγορεύσει τὴν ἀμαρτίαν ἣν ἐποίησε, καὶ ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν» (Ἄριθ. ε', 6-7).

Τὴν διαφορὰ αὐτή, ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στοὺς δύο νόμους, πρὶν ἀπὸ ἐμένα τὴν ἐσημείωσεν ὁ Ἀπολιναρίου· «Κοῦφον τὸ ζημίωμα τῶν ἀποστερούντων παρανόμως· Θυσία κριοῦ μετὰ προσθήκης τοῦ πέμπτου ἀντὶ τοῦ πενταπλίου, ὅπερ ἦν ἐπὶ κλοπῆς. Ἐκεῖ μὲν κολαστικῶς, ἐνταῦθα δὲ ἰατρικῶς, ἐπὶ τῶν αἰσθομένων τοῦ ἀδικήματος καὶ ζητούντων διόρθωσιν». Ἐλαφρὰ ἦτανε κι' ἡ ποινὴ γιὰ τοὺς παράνομους κλέφτες· νὰ θυσιάσουνε δηλαδὴ ἓνα κριάρι καὶ νὰ προσθέσουνε κι' ἓνα πέμπτο ἀκόμη, ἀντὶς γιὰ τὸ πενταπλάσιο. Γιατὶ ἐκεῖ τῶκαναν γιὰ νὰ τὸν τιμωρήσουνε. Ἐδῶ ὅμως γιὰ νὰ διορθώσουνε αὐτὸν ποῦκανε μιὰ παρανομία καὶ καταλαβαίνοντας τὸ λάθος τοῦ ζητοῦσε νὰ τὸ διορθώσῃ.

Καὶ πραγματικὰ διαφέρει πολὺ, τὸ νὰ φανερωθῇ κάποιος, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, κλέφτης ἀπὸ τὸν δικαστὴ καὶ νὰ καταδικασθῇ γι' αὐτό, ἀπὸ τὸ νὰ ὁμολογήσῃ μονάχος του καὶ θεληματικὰ τοῦ λάθος του, καὶ γυρίζοντας πίσω τὸ κλεμμένο ζητήσῃ νὰ τὸν συγχωρέσουν. Ἡ ποινὴ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ εἶναι ἐλαφρότερη, τοῦ πρώτου εἶναι βαρύτερη. Καὶ πολὺ δίκαια. Ἡ μεταμέλεια καὶ ἡ αὐτοκαταδίκη, ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν συνείδηση τοῦ φταίχτη καὶ ἡ θεληματικὴ ὁμολογία τῆς ἁμαρτίας, μὲ τὴν ἐξομολόγησή της, ἐλαφρώνει τὸ μεγαλύτερο βάρος τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ὁ νόμος ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἐλαφρώνοντας τὶς ποινὲς γι' αὐτοὺς ποὺ αὐτοθέλητα ἐπέστρεφαν τὰ κλεμμένα κι' ἐξεμολογούντανε τὸ λάθος τους, διηκούλυε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κι' ἐβοηθοῦσε νὰ διορθωθοῦνε αὐτοὶ ποὺ ἔπεφταν σὲ ἁμαρτία.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Μεγαλυνάριον τοῦ ἁγίου Νικολάου

Μύρων ἱεράρχης προχειρισθεὶς μυριοπνόις ἔργοις κατεμύρι-
σας ἀληθῶς Μύρων ἐπαρχίαν, διὸ καὶ μῦρα βλύζειν, Νικόλαε
τρισμακάρο, ὄντως ἠξίωσαι.

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

“Ένας καρπός μετανοίας και αναγεννήσεως είναι ή επιστολή αυτή. Είναι μία ακτινοβολία μιᾶς ψυχῆς πού στις δραματικές φάσεις πού πέρασε και τόσο ζωντανά μᾶς τις περιέγραψε (ἴδε Ἐφεμέριον 1.10.1963) ἔχει πολλά νά μᾶς εἰπῆ και πρὸ παντός νά διδαχθοῦν οἱ νέοι μας διὰ τῆ πρόληψι τοῦ κακοῦ και τὴν ἀποφυγὴ τοῦ ἐγκλήματος, πού ἐγγυᾶται μιὰ καλύτερη και πληρέστερη ἠθικο-θρησκευτικὴ μόρφωσι τὸ «πλειότερο φῶς τῆς Γραφῆς», παράλληλα πρὸς τὴ πρωτοσπερματικὴ τῶν εὐσεβῶν γονέων, τῶν καλῶν μας διδασκάλων και κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας μας. ” Ἄς τὸν προσέξωμεν.

«ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ ΑΓΝΩΣΤΕ ΦΙΛΕ,

Ἐν πρώτοις σοῦ ἀπευθύνω τὸν ἀδελφικὸν και ἐγκάρδιόν μου χαιρετισμόν, πιστεύω νά τὸν δεχθῆς εὐχαρίστως, καίτοι προέρχεται ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπον πού ζῆ ἐπὶ ἕξ ἔτη εἰς τὴν φυλακὴν.

Ὡς ἐλεύθερος πολίτης ἔζησα τὴν ζωὴν μου, ὅπως τὴν ζῆς και σὺ τώρα. Ἐκπλήττεσαι μὲ αὐτὸ πού σοῦ γράφω και σοῦ γεννᾶται μιὰ εὐλογος ἀπορία. Τί λέγει αὐτός ὁ ἄνθρωπος, εἶναι δυνατὸν νά ἔζησε τὴν ἰδικὴν μου ζωὴν; Ἐπ’ αὐτοῦ σοῦ ἀπαντῶ καταφατικῶς. Εἰς τὴν θέσιν πού ἴστασαι, ἐστάθην και ἐγώ. Μὴ σὲ ξενίζη ἡ ἀπάντησίς μου. Εἰς τὴν ζωὴν μου ὑπῆρξα ἀλληλοδιαδόχως ἔνδοξος, ἄδοξος, ἀγαπώμενος, μισούμενος, χαρούμενος, θλιμμένος, γεμάτος ὑγεία ἀλλὰ και στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου, πλούσιος, πτωχός, θαυμαζόμενος, περιφρονημένος, δυστυχὴς και κατὰ φαντασίαν εὐτυχής. Λέγω κατὰ φαντασίαν, διότι τώρα δύναμαι νά διακρίνω τὴν πραγματικὴν ἀπὸ τὴν ἀπατηλὴν εὐτυχίαν. Μία εὐτυχία πού εἶχε ὡς βάσιν...ἀλλὰ δὲν προχωρῶ διότι ντρέπομαι νά κατανομάσω. Ντρέπομαι ν’ ἀναφέρω τὰ γεγονότα πού ἀποτελοῦσαν τὸ ὅλο οἰκοδόμημα τῆς ζωῆς μου. Ναί, φίλε μου, εἶναι πολλὲς πράξεις, πού γίνονται σ’ αὐτὸ τὸν κόσμον και πού τῆς πράττεις και σὺ ὀλοκληρωτικὰ ἢ κατὰ μέρος. Τόσον φοβερόν εἶναι νά πράττωμεν και νά μὴν ἔχουμε τὸ θάρρος ν’ ἀποκαλύπτουμε τοὺς καρπούς τῶν πράξεών μας.

Καὶ τώρα σὲ παρακαλῶ σὰν δυὸ καλοὶ φίλοι νά συζητήσουμε διὰ ὠρισμένα πράγματα πού ἀφοροῦν τὴν ὅλην ὑπαρξίν μας. Ἄς ἀφήσωμε κατὰ μέρος τὴν προκατάληψι και τὸν ἐγωϊσμό, νά κρί-

νωμε ἀντικειμενικά, και βάσει τοῦ συμπεράσματός μας εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὀρθοτέραν ὁδόν.

Ἀσφαλῶς θὰ εὐρίσκωνται πλησίον σου φίλοι τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷς και ἴσως νὰ πιστεύῃς ὅτι σὲ ἀγαποῦν, πρᾶγμα ποῦ δὲν εἶναι σωστό, διότι ἐὰν ἦτο, ἔπρεπε αὐτοὶ και σὺ νὰ μὴν βρῖσκεσθε σ' αὐτὴν τὴν θέσιν. Δυνατὸν νὰ εἶσαι ἀρκετὰ μορφωμένος και ἔμπειρος, ὥστε νὰ νομίζῃς ὅτι δύνασαι νὰ κρίνῃς και νὰ ξεχωρίζῃς τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό, ἐκεῖνο ποῦ σὲ ὠφελεῖ και αὐτὸ ποῦ σὲ βλάπτει. Συμφωνῶ ἀπόλυτα μαζί σου, ἀλλὰ μήπως και ἐγὼ δὲν ἤμουν τοιοῦτος, (ὅπως και πολλοὶ ἄλλοι), δὲν ξεχωρίζω τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό; Νὰ ὅμως πῶ εἶναι τὸ κατάντημά μου. (Μήπως τὰ ζῶα δὲν προαισθάνονται τὸν μέγαν κίνδυνον ποῦ διατρέχουν ὅταν εἰσέρχονται εἰς τοὺς ἀποκρήμους τόπους διὰ νὰ φάγουν ὀλίγον χόρτον; Και ὅμως ἡ ὀλίγη χλόη ἔχει τοιαύτην δύναμιν, ὥστε νὰ τὰ κἀνῃ νὰ ἀψηφοῦν τὸν κίνδυνον, και πολλές φορές τὴν παρατολμία των αὐτὴν τὴν πληρώνουν με τὴν ζωὴν των). Δυστυχῶς τὸ αὐτὸ συμβαίνει και με τὸν ἄνθρωπον. Ποῖον; Τὸν ἄνθρωπον; Τὸ ἀνώτερο αὐτὸ δημιούργημα ἐπὶ τῆς γῆς, ποῦ ἔχει με τόσα χαρίσματα προικισθῆ ἀπὸ τὸν Δημιουργόν του;

Πόσες φορές και σὺ, ἀγαπητέ μου φίλε, δὲν εἰλικύσθης ἀπὸ τὴν χλόην τῆς ἁμαρτίας, και εἰσῆλθες μέσα εἰς τὰ ἀπόκρημα μονοπάτια της, διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσῃς, παρ' ὀλίγον ὅμως νὰ τὸ πληρώσῃς αὐτὸ με τὴν ζωὴν σου. Τὸ ξεύρω ὅτι μετὰ τὴν τόλμην σου, και ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον ποῦ διῆλθες, πῆρες γερὰς ἀποφάσεις ὅτι ποτὲ πλέον εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ τὸ ξανακάμῃς αὐτό. Ἐν τούτοις ὅταν παρουσιάζεται ἐμπρός σου κάτι τὸ νέον, τὸ ὠραῖον, τὸ θαυμαστὸν εἰς τὴν ὄψιν, ἀμέσως σβύνουν αἱ ἀποφάσεις και παραμερίζονται οἱ κίνδυνοι, σπεύδεις γοργὰ διὰ νὰ τὸ κατακτήσῃς, και πολλές φορές τὸ ἐπιτυγχάνεις. Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ἐπιτυχίας δὲν εἶσαι εὐχαριστημένος, οἱ πόθοι σου δὲν ικανοποιήθησαν. Εἶναι μήπως ψέμμα αὐτό; Πόσες φορές δὲν πίστευσες ὅτι βρῆκες ἐκεῖνο ποῦ ποθοῦσες και ὅτι ἐπιτέλους θὰ ζήσῃς εὐτυχῆς; Και ὅμως τὰ πράγματα ἀπέδειξαν τὸ ἀντίθετον. Με τὴν πάροδον ὀλίγου χρόνου εὐρέθης και πάλιν κενός, και δι' αὐτὸ ἄρχισες πάλιν ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς, παρακαλῶ, νὰ σοῦ ὑποβάλω μίαν ἐρώτησιν, και ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ τύχω εἰλικρινοῦς ἀπαντήσεως. Ὑπῆρξες ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν σου εὐτυχῆς; Ἠσθάνθης τὸν ἑαυτὸν σου ἀπόλυτα ικανοποιημένον; Τὴν ἀπάντησίν σου τὴν γνωρίζω, ἀφοῦ ἄλλωστε, ὅπως προανέφερα, εἰς τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς θέσιν τὴν ἰδικήν σου ἐστάθην και ἐγὼ κάποτε, και δὲν ἤμουν εὐτυχῆς οὔτε ικανοποιημένος.

Γνωρίζω φίλε μου, ὅτι με ὅλα αὐτὰ ποῦ σοῦ γράφω θὰ σὲ ἔφερα εἰς σκέψεις, τὸ καταλαβαίνω ὅτι διὰ πολλὰ διαλογίζεσαι και διε-

ρωτᾶσαι. Δι' αὐτὸ εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σοῦ ἀπαντήσω ἐπὶ τῶν ἀποριῶν σου καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς ἰσχυροτέρας. Θέλεις νὰ μάθῃς τὸ μυστικὸν τῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου;

Τὸ μυστικὸν αὐτὸ τὸ ἀγνοοῦσα καὶ ἐγώ, φίλε μου, ἐπὶ ὀλόκληρα τριάνα πέντε ἔτη ποῦ ἔζησα ἐλεύθερος εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ τὸ ἔμαθα ἢ μᾶλλον μοῦ ἀπεκαλύφθη μέσα εἰς τὴν φυλακὴν. Θὰ σοῦ φανῇ παράξενο αὐτὸ καὶ ὅμως εἶναι ἀλήθεια. Ὁ τόπος αὐτὸς ποῦ κάθε ἄλλο παρὰ εὐχάριστος εἶναι, μοῦ ἔδωσε τὴν εὐκαιρίαν νὰ εὔρω τὴν πηγὴν, ἣτις πληροῖ τὸν ἀνθρωπὸν παντὸς ἀγαθοῦ καὶ τὸν καθιστᾷ κατὰ πάντα πλούσιον καὶ εὐτυχισμένον.

Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο φύσεις, τὴν ὕλην καὶ τὸ πνεῦμα, τὴν ψυχὴν, τὸ ἐγώ. Ὁ κόσμος μας ἀπαρτίζεται ἀπὸ ὕλην καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ καὶ τὰς δύο φύσεις τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον τὴν μίαν, τὴν σάρκα. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ὕλικόν εἶναι ρευστὸν παρέρχεται, σβύνει, ἐξαφανίζεται, καὶ δι' αὐτὸ τὸ σῶμα μας δὲν χορταίνει ποτέ, πάντοτε θέλει, πάντοτε ζητεῖ, πάντοτε ἐπιθυμεῖ. Τὸ ἐγώ μας, δηλαδὴ ἡ ψυχὴ, ἐπειδὴ ἐκ τῶν κοσμικῶν ὕλικῶν πραγμάτων δὲν λαμβάνει οὐδέν, καὶ τοῦτο ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἐκ τῆς φύσεώς της, παθαίνει ἀτροφίαν καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου καθίσταται ἐξ ὀλοκλήρου σαρκικός, δηλαδὴ ζωώδης. Ὅταν ὅμως ἡ ψυχὴ τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου εὔρη τὸν τρόπον καὶ ἐναθῇ μετὰ τῆς πηγῆς, ἣτις χορηγεῖ τροφὴν πνευματικὴν, ἢ ὁποῖα δὲν φθείρεται βέβαια ποτέ ἐπειδὴ εἶναι πνεῦμα, ἀναπτύσσεται τόσον πολὺ, ὥστε φθάνει εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ κυριαρχήσῃ ἐπὶ τῆς σαρκός, ὅποτε καθίσταται τὸ ἄτομον αὐτὸ πνευματικόν, καὶ ὡς τοιοῦτον εἶναι κατὰ πάντα εὐτυχές.

Εἶναι καιρὸς νὰ σοῦ γνωρίσω πῶς ἐπραγματοποιήθη εἰς ἐμὲ αὕτη ἢ λύσις τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προβλήματος. Θὰ σὲ κουράσω, τὸ ξεύρω, μὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ μάθῃς. Αὐτὸ τὸ θαῦμα, λέγω θαῦμα, διότι μόνον θαυματουργικῶς εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ μιὰ τέτοια ριζικὴ μεταβολή. Θὰ προσπαθῆσω νὰ εἶμαι ὅσον τὸ δυνατὸν σύντομος εἰς τὴν διήγησίν μου, καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴν σᾶς γίνω πολὺ βαρετός.

Ὁ δρόμος τῆς ὅλης κοσμικῆς ζωῆς μας, ὡς γνωστόν, ἔχει τέρμα τὸ νοσοκομεῖον, τὴν φυλακὴν ἢ τὸν τάφον. Μὲ ἐδέχθη τὸ δεῦτερον, ἢ φυλακὴ, ὁ τόπος αὐτὸς ποῦ μόνον εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός του ἔτρεμα σὰν τὸ ψάρι, καὶ ὅμως εὐρέθην πίσω ἀπὸ τὰ πυκνά του σίδερα καὶ τὰ ἀνήλια κελλιά του. Τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐγκαθειρέξέως μου διήλθα φορικτὲς ἡμέρες καὶ τρομερὲς νύκτες. Τὴν ὅλην ἐκείνην ζωὴν μου, ἐὰν τὴν παραβάω μὲ τὴν τῶν κολασμάτων, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶ ὑπερβολικός. Αἱ πράξεις καὶ τὰ σκοτεινά μου ἔργα, σὰν μαῦροι βρυκόλακες στεκόνταν μπροστά μου, ἔτοιμοι νὰ

μέ κατασπαράζουν. Τὴν ἡμέραν ἤμου μελαγχολικὸς καὶ πολὺ στενοχωρημένος, τὴν δὲ νύκτα κατατρομαγμένος καὶ φοβισμένος. Ὁ ὕπνος μου ἦτο πολὺ ἐλάχιστος, ἀλλὰ καὶ μαρτυρικός. Τότε ἔβλεπα ὅτι με καταδιώκουν νὰ με φονεύσουν, πότε ὅτι με συλλαμβάνουν καὶ με κακοποιοῦν, πότε ὅτι ἔντρομος καταφεύγω μέσα εἰς τὰς χαράδρας καὶ τὰ δάση διὰ νὰ σωθῶ, καὶ κάποτε ὅτι ὑπερσχύω καὶ καταδιώκω ἐγώ. Ἡ ἀναπνοή μου συνεχῶς ἦτο βαρειά καὶ τὰ δόντια μου πήγαιναν νὰ σπάσουν ἀπὸ τὸ τρίξιμο. Τί φορικτὲς στιγμές! Τί τρομερὲς ὥρες! Τί ἀποτρόπαιες ἡμέρες πού πέρασα τὸν καιρὸ ἐκεῖνο!

Ρίγη περνοῦν ἀπὸ τὸ σῶμα μου καὶ τώρα ἀκόμη πού θυμᾶμαι τὴν τραγικότητα τῆς ζωῆς ἐκείνης. Ὁ κόσμος με εἶχε ἐγκαταλείψει τελείως, γνωστοί, φίλοι, συγγενεῖς με ἔχουν ξεχάσει, δὲν με ἐνθυμεῖται κανεὶς. Μόνον Ἐνας, Ἐκεῖνος πού λέγει: «Δύναται γυνὴ νὰ λησμονήσῃ τὸ θηλάζον βρέφος αὐτῆς, ὥστε νὰ μὴ ἐλεήσῃ τὸ τέκνον τῆς κοιλίας αὐτῆς; ἀλλὰ καὶ ἂν αὐταὶ λησμονήσωσιν ἐγὼ ὅμως δὲν θέλω σε λησμονήσει» (Ἡσαΐας Κεφ. μθ. 15). Καὶ ἀλλαχοῦ «...δὲν θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ ἀσεβὴς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ νὰ ζῆ» (Ἰεζεκ. κγ. 11), δὲν με ἔχει ἐγκαταλείψει.

Μόνον ἓνας με παρακολούθησε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆ περασμένης μου ζωῆς, καὶ εἰς ἐκείνην τὴν δύσκολον περίοδον ἴστατο ἀοράτως πλησίον μου, ἔτοιμος νὰ ἐπέμβῃ ὅταν θὰ ἔφθανε ἡ κατάλληλος στιγμή. Καὶ νά, μέσα εἰς τὶς τραγικώτερες ἐκεῖνες στιγμὲς τῆς ζωῆς μου, ἔρχεται κοντά μου, δι' ἑνὸς εὐσεβοῦς καὶ μου προσφέρει τὸν ἀνεκτίμητον θησαυρόν Του, τὴν Θεῖαν του Ἀποκάλυψιν, τὸ θεόπνευστον βιβλίον, τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

Ἐβλεπα ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας νὰ γίνεται μία πνευματικὴ κίνησις μέσα εἰς τὴν φυλακὴν μου, διάφοροι συγκρατούμενοί μου συνηθροίζοντο εἰς ἓνα ἐκ τῶν πολλῶν θαλάμων τῆς φυλακῆς καὶ παρακολουθοῦσαν Ἀγιογραφικὰ μαθήματα πού τοὺς ἔκαμνε ὁ ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τῶν Φυλακῶν, Ἀρχιμανδρίτης Π. Ἐγὼ δυστυχῶς δὲν εἶχα δώσει μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν κίνησιν αὐτήν, τὴν ὁποίαν ἄλλωστε καταπολεμοῦσε ἓνας ἀριθμὸς τῶν συγκρατούμενων μου.

Τὸ βιβλίον πού ἔλαβα, καίτοι διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ζωὴν μου, δὲν εἶχα τὴν διάθεσιν νὰ τὸ μελετήσω, ἀλλὰ αἱ προτροπαί, νοουθεσίαι, τὸ πατρικὸν ἐνδιαφέρον, ἡ ὑποδειγματικὴ ζωὴ, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἢ ἔμπρακτος ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, με συνεκίνησαν καὶ με ἔκαμαν νὰ ἀρχίσω σιγά-σιγά τὴν μελέτην μου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ βιβλίου. Ὅπου νὰ ἔστρεφα τὴ ματιά μου ἔβλεπα μεγάλας ἀλήθειαι, διέκρινα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ γραφό-

μενα δὲν ἔχουν προέλθει ἀπὸ ἐγκέφαλον ἀνθρώπου.

Μὲ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν τροφήν ποῦ ἄρχισα νὰ λαμβάνω αἰσθάνθηκα τὸν ἑαυτὸν μου κάπως νὰ ὀρθοποδῆ καὶ νὰ στερεοῦται. Ἡ ζωὴ μου ἄρχισε νὰ προσαρμόζεται σύμφωνα μὲ τὴν μελέτην ποῦ ἔκανα κάθε ἡμέραν. Ὅταν ἐπὶ παραδείγματι μελετοῦσα τὰ μέρη ἐκεῖνα ποῦ παρουσιάζουν τὸν Θεὸν Μακρόθυμον καὶ Πολυέλεον ἔπαιρνα θάρρος καὶ ἡ ψυχὴ μου κάπως ἤρεμοῦσε. Σοῦ λέγω, φίλε μου, καὶ πρέπει νὰ μὲ πιστεύσης ὅτι εἰς τὴν κατάστασιν ποῦ εἶχα φθάσει τότε, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μοῦ μεταβάλλῃ τὴν τραγικὴν ἐκείνην ζωὴν ὅ,τι κοσμικὸν μέσον καὶ ἂν ὑπῆρχε. Τί ἦτο δυνατόν νὰ παρέχῃ ἡ ὕλη εἰς τὸν τεταραγμένον καὶ τρικυμιώδη ψυχικὸν μου κόσμον;

Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῶν ψυχικῶν διακυμάνσεων διτηρήθη ἀρκετὸν χρόνον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἦλθε ἡ στιγμή ποῦ κάθησα καὶ ἐγὼ εἰς τὰ θρανία τοῦ Χριστιανικοῦ Ὁμίλου τῆς φυλακῆς μου μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἄκουγα τοὺς Θεῖους λόγους ποῦ ἀναλυτικὰ μᾶς προσέφερε ὁ ἐπὶ τῆς ἔδρας ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ ὅλα αὐτά, ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄρχισε νὰ φωτίζῃ τὸν νοῦν μου καὶ τὴν καρδιά μου, καὶ νὰ ὑποχωρῇ τοιούτοτρόπως τὸ σκοτεινὸ πέπλο ποῦ δὲν μὲ ἄφηνε νὰ διακρίνω τὴν ἀλήθειαν σὲ ὅλην τῆς τὴν ἔκτασιν, σὲ ὅλον τῆς τὸ μεγαλεῖον.

Μοὶ ἀπεκαλύφθη ἡ ὅλη κατάστασις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνδόξου προελεύσεώς του ἕως τῆς τελείας καταπτώσεώς του, καὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης καταπτώσεως ἕως τῆς τελείας ἀποκαταστάσεώς του. Μὲ ἓνα λόγον, τὸ ὅλον σχέδιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου μοῦ τὸ παρουσίασε καθαρῶτατα λελυμένον μόνον ἡ Ἁγία Γραφή.

Δὲν ἄφησα τὴν εὐκαιρίαν ταύτην νὰ μοῦ διαφύγῃ οὔτε πρὸς στιγμήν, ἐρρίφθηκα εἰς τὴν γλυκυτάτην καὶ ὀλόθερμον ἀγκάλην τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ Σωτῆρος μου Χριστοῦ, καὶ τὸν ἠὺχαρίστησα διὰ τὰ ὅσα ὑπέφερε δι' ἐμέ, διὰ τὴν σωτηρίαν μου καὶ τὴν τελείαν ἀποκατάστασίν μου. Ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιάς μου ἐπανάλαβα καὶ ἐγὼ τὰ θεῖα καὶ ὑψηλὰ λόγια τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου «Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, τῶν ὁποίων πρῶτος εἶμαι ἐγώ» (Α' Τιμ. α. 15). «Μετὰ τοῦ Χριστοῦ συνεσταυρώθη, ζῶ δὲ οὐχὶ πλέον ἐγώ, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ζῆ ἐν ἐμοί, καθ' ὃ δὲ τώρα ζῶ ἐν σαρκί, ζῶ ἐν τῇ πίστει τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις μὲ ἠγάπησε καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ» (Γαλ. β. 20). «Ὁ κόσμος ἐσταυρώθη ὡς πρὸς ἐμέ, καὶ ἐγὼ ὡς πρὸς τὸν κόσμον» (Γαλ. ς' 14). «Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθον, ἰδοὺ τὰ

πάντα ἔγιναν νέα» (Β' Κορ. ε. 17).

Αὐτό, φίλε μου, εἶναι τὸ πᾶν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ γνωρίσῃ πολὺ καλὰ τὸν Χριστόν, "Ὅστις τὸν καθιστᾷ πλήρη (Κολ. β' 10), τέκνον τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. α. 12), κοινωνὸν Θείας φύσεως (Β' Πέτρ. α. 4). Μέσα εἰς τὴν καρδίαν του κατοικεῖ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός (Ἰωάν. ιδ. 23). Τοιοῦτον ἄνθρωπον αἰσθάνομαι σήμερα τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ὄχι μόνον σήμερα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ποὺ τὸν ἐγνώρισα, τὸν ἐπίστευσα καὶ ἔγινα ὀλακληρωτικὰ δικός του.

"Ἴσως ταῦτα σὲ ἐκπλήττουν καὶ σοῦ φαίνονται κάπως ἀκατανόητα, αὐτὸ τὸ γνωρίζω, διότι ἡ Γραφὴ λέγει «ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος δὲν δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, διότι εἶναι μωρία εἰς αὐτόν, καὶ δὲν δύναται νὰ γνωρίσῃ, διότι πνευματικῶς ἀνακρίνονται» (Α' Κορ. β. 14).

Καὶ τώρα τίποτε ἄλλο δὲν θέλω νὰ σοῦ εἶπω, εἰμὴ μόνον ἓνα: Κάνε μίαν δοκιμὴν, λάβε εἰς τὰς χεῖρας σου τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ ἄρχισε νὰ τὴν μελετᾷς διὰ νὰ σώσῃς τὸν ἑαυτόν σου, καὶ μένα νὰ εὐγνωμονῆς αἰώνια. Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ Βιβλίον κρύβεται ὀλόκληρος θησαυρός, ὁ ὁποῖος θὰ γίνῃ κτῆμα σου, δικός σου, καὶ θὰ σὲ καταστήσῃ ἄνθρωπον ἀνώτερον, εὐτυχῆ, πλούσιον, μακάριον!!!

Σὲ παρακαλῶ, σὲ ἰκετεύω, σοῦ φιλῶ χέρια καὶ πόδια, κάμε το ἀμέσως, μὴν ἀναβάλῃς οὔτε πρὸς στιγμήν, ἄκουσε τὴν φωνὴν ἑνὸς ἀγνώστου, ἀλλ' εἰλικρινοῦς φίλου σου, καταδίκου, ἥτις σὲ καλεῖ νὰ ἐρευνήσῃς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ἐκ τῆς ὁποίας θὰ γνωρίσῃς, θὰ διδαχθῆς καὶ θὰ διαπιστώσῃς ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτὴρ τῶν ἀνθρώπων.

Ὁ Θωμᾶς δὲν ἐπίστευσε εἰς τὰ ὅσα οἱ ἄλλοι μαθηταὶ τοῦ ἔλεγον διὰ τὸν ἀναστάντα Κύριόν των. "Ὅταν ὅμως ἔβαλε τὸν δάκτυλόν του εἰς τὰς πληγὰς ποὺ εἶχαν προξενήσει τὰ καρφιά, καὶ εἰς τὴν πλευρὰν ἢ λόγχην, ἀνεφώνησε «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου» (Ἰωάν. κ. 24-28). Ἴσως καὶ σὺ νὰ μὴν δώσῃς πίστιν εἰς τὰ λόγια μου, σὲ παρακαλῶ μελέτησε τὰς Θείας Γραφὰς, διὰ νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια σου καὶ νὰ ψηλαφήσουν τὰ χέρια σου τὸν Ἰησοῦν, τότε καὶ σὺ ἀπόλυτα θὰ τὸν πιστεύσῃς καὶ θὰ τὸν ὁμολογῆς, ὡς ὁ Ἀπόστολος Θωμᾶς, «Κύριόν σου καὶ Θεόν σου».

Ἐκτὸς τῆς ἰδικῆς μου ἀσθενοῦς φωνῆς, ἄκουσε τὸν ἀψευδῆ θεῖον λόγον, ὁ ὁποῖος σοῦ λέγει, «ΙΔΟΥ ΤΩΡΑ ΚΑΙΡΟΣ ΕΥΠΡΟΣΔΕΚΤΟΣ, ΙΔΟΥ ΤΩΡΑ ΗΜΕΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑΣ» (Β' Κορ. ς', 2).

Μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπην σοῦ σφίγγω τὸ χέρι
ὁ ἄγνωστος φίλος σου».

Ἄρχιμ. ΠΡΟΚΟΠ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΘΕΙΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΗΣ ΒΗΘΛΕΕΜ

**ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΣΚΕΨΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ
ΠΟΥ ΜΑΣ ΦΕΡΟΥΝ ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΘΕΙΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ
ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΟΙ ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΟΙ ΜΑΣ**

Τίποτε δὲν ἄλλαξε ἀπὸ τότε...

Δεκέμβριος. Παραμονὲς Χριστουγέννων. Σταθμοὶ σημαντικοὶ στὸν δρόμο πὺ ἀκολουθεῖ ἡ πορεία τῆς χριστιανικῆς σκέψεως καὶ τῆς ψυχῆς μὲ τέρμα τὴν ταπεινὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Ἡμερομηνίες καὶ ἑορτὲς ἁγίων πὺ τὰ ὀνόματα καὶ ἡ χριστιανικὴ ἐκδήλωσις καὶ δρᾶσις τοὺς συνθέτουν ἕνα φωτοβόλο σύνολο ἁγιότητος, πρὸ τοῦ ὁποῖου γονυπετεῖ εὐλαβικὰ ἡ χριστιανικὴ ἀνθρωπότης. Σ' αὐτοὺς τοὺς κυριώτερους σταθμοὺς τῆς πορείας μας πρὸς τὸν τόπο τοῦ θαύματος τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως θὰ σταματήσουμε μὲ εὐλάβεια ἀναπνέοντας τὸ ἄρωμα τοῦ θρησκευτικοῦ περιεχομένου των. Ἡ τιμὴ καὶ ἡ ψυχικὴ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἁγίους τῆς χριστιανωσύνης καὶ ἡ στενώτερη γνωριμία μὲ αὐτοὺς ἀποτελοῦν μία ἐκδήλωσις σεβασμοῦ πρὸς τὸν Θεό, λειτουργοὶ τοῦ ὁποῖου εὐνοοῦμενοι εἶναι οἱ ἅγιοι πὺ τιμᾶται ἡ μνήμη τους. Ἡ ἁγία Βαρβάρα πρῶτη εἰς τὸν δρόμο μας. Περικαλλῆς παρθένα ἀπὸ τὴν Νικομηδεῖα, κόρη εὐπατρίδη εἰδωλόατρη τοῦ Διόσκορου. Ἡ πίστις της πρὸς τὸν Χριστὸ καὶ ἡ ἀφοσίωσις της πρὸς τὴν θρησκείαν αὐτοῦ ὑπῆρξαν ἄκαμπτες. Μάταια ὁ εἰδωλόατρες πατέρας της προσπάθησε νὰ μεταπέση αὐτὴν νὰ ἀρνηθῆ τὸν Χριστὸ καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν λατρεία τῶν εἰδώλων. Ἀκλόνητη ἡ εὐσεβὴς χριστιανὴ τῆς Νικομηδεῖας ἐπροτίμησε τὸν θάνατο. Ὁ ἴδιος ὁ πατέρας της ὑπῆρξεν ὁ δῆμιος, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ τὴν ὑπέβαλε σὲ ἀπάνθρωπα βασανιστήρια τὴν ἀπεκεφάλισε κατόπιν μὲ τὰ ἴδια του χέρια.

Σὲ βαθύτατο γῆρας ὁ Σάββας ὁ Ἁγιοσμένος ἐνενήντα τριῶν χρόνων παρέδωκε τὸ πνεῦμα εὐτυχῆς, διότι ἐξεπλήρωσε εὐσυνείδητα τὴν ὑπηρεσία του πρὸς τὸν Μεγάλου τοῦ Κύριου. Ἀπὸ τὴν Μουταλάσκη τῆς Καππαδοκίας ὁ ἅγιος πὺ ἑορτάζεται ἡ μνήμη του τὸν μῆνα αὐτὸν ἔφυγε νέο παιδί ἀπὸ τὴν γενέτειρά του καὶ γεμάτος πίστη πρὸς τὸν Χριστὸ κατηυθύνθη στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡ πίστις του τὸν ἐκράτησε στοὺς ἁγίους Τόπους, ὅπου σὲ μικρὴ ἀπόστασι ἀπὸ τὴν ἁγία πόλι τῆς Σιών ἱδρυσε τὴν περίφημη μονὴ τῆς Μεγάλης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Σάββα. Ἡ εὐλάβεια τοῦ Καππαδόκη μοναστῆ ὠδήγησε πλῆθος χριστιανῶν πρὸς τὴν μονὴ πὺ εἶχε ιδρύσει. Καὶ ἡ συρροή

τῶν πιστῶν ὁπαδῶν του τὸν ὤθησε νὰ ἰδρύσῃ ἐννέα καινούργια μοναστήρια, τῶν ὁποίων ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος συνέταξε τὸν κανονισμό καὶ τὸ λειτουργικὸ τους τυπικόν. Ἡ αἴρεσις τῶν μονοφυσιτῶν ἐστάθηκε ἀφορμὴ νὰ μεταβῇ ὁ ἅγιος εἰς τὴν Πόλι, ὅπου διεκρίθη διὰ τὴν μαχητικότητά καὶ τὴν εὐθεία κρίσι του. Ἐπιστρέφοντας εἰς τὴν Μονὴ του ἔζησε μέχρι βαθυτάτου γήρατος καὶ ἀπέθανε «ἀγιασμένος» λόγῳ τῆς εὐσεβοῦς ζωῆς του, τῶν ἀγαθοεργῶν του πράξεων καὶ τῆς πίστεώς του πρὸς τὸν Χριστό.

Καὶ συνεχίζοντας τὴν πορεία τῆς σκέψεώς μας πρὸς τοὺς σταθμοὺς μετὰ τὴν πρωτοβουλία τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ὁσίων τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀφίνουμε τὴν σκέψι καὶ τὴν ψυχὴ μας νὰ βυθισθοῦν μέσα σὲ κόσμους ἀγιότητος. Ὑψώνουν ἀναμμένες λαμπάδες γύρω μας οἱ κόσμοι αὐτοὶ καὶ κάτω ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν φλογῶν των αἰσθανόμεθα ἕνα ψυχικὸ ἔξαγνισμό καὶ μιὰ ἀναβάπτισι. Οἱ μορφῆς καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἁγίων ποὺ ἀγκαλιάζουμε στὸ γρήγορο αὐτὸ πέρασμά μας ἀπὸ τοὺς σταθμοὺς τοῦ μεγάλου δρόμου πρὸς τὴν Βηθλεὲμ προβάλλονται καὶ καταυγάζουν τὴν ζωὴν μας ὡσὰν σύμβολα καὶ ὡς παρορμήσεις πρὸς τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν πίστι μας.

Μᾶς ἐμφανίζονται ὡς παραδείγματα τῆς χριστιανικῆς μας ζωῆς ἄξια κάθε μιμήσεως καὶ συνοδοιποροῦμε μετὰ συγκίνησι καὶ κατάνυξι στὸν δρόμον αὐτὸν τοῦ προσκυνήματός μας. Ὁ ἅγιος τῶν Μύρων τῆς Λυκίας, ὁ Νικόλαος, μᾶς κρατεῖ σὲ μιὰ ἀνάτασι ψυχικὴ καὶ σωματικὴ. Ἡ πίστις του καὶ ἡ θαυματουργικὴ δύναμις του μᾶς ἐκστασιάζουν. Ὁραματιζόμεθα τρικυμισμένα πελάγη καὶ ταξειδευτὰς ποῦ παλεύουν μετὰ τὴν μανία τῶν κυμάτων καὶ μετὰ τὴν ἀπειλή τοῦ θανάτου. Κι' ἀνάμεσα στὴν μανία καὶ τὸ χαροπάλαιμα αὐτὸ ὄραματιζόμεθα τὸν ἅγιον νὰ ὑψῶνῃ τὸ ἀνάστημά του ὡσὰν ἄλλος Χριστὸς βαδίζων ἐπάνω στὰ μανιασμένα κύματα καὶ νὰ δίδῃ τὸ χερί τῆς σωτηρίας πρὸς τοὺς ἀγωνιῶντας θαλασσοπόρους. Τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Νικολάου τὸ ἀκοῦμε στὰ χεῖλη κάθε ἀπελπισμένου καὶ ἀκοῦμε στὸ στόμα τοῦ λαοῦ τὴν εὐχὴ πρὸς τὸν πάσχοντα πλησίον : «Νὰ καθίσῃ ὁ ἅγιος στὸ τιμόνι σου». Πηδαλιούχος καὶ καθοδηγητὴς σὲ κάθε θαλασσινὴ περιπέτεια, ὁ φύλαξ ἄγγελος τῶν ποντοπόρων, ἀλλὰ καὶ μορφή ποῦ ἡ φλογερὴ πίστις της ἐστάθηκε πολῦτιμος στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία. Προσκυνητὴς καὶ αὐτὸς τῶν Ἀγίων Τόπων καὶ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἐπέστρεψε στὴ γενέτειρά του, τὰ Μύρα τῆς Λυκίας, ὅπου ἀνέπτυξε ὡς ἐπίσκοπος μιὰ δρᾶσι ἀξιοθαύμαστη ἐνισχυμένη ἀπὸ τὴν πίστι

του και από μια θεία εύλογία. Ἡρωϊκός, ἐνεψύχωνε τοὺς χριστιανούς πού ἐδιώκοντο ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους και ἐξωρίσθη και αὐτὸς γιὰ τὴν δρᾶσι του ἀπὸ τὴν ἐπισκοπή του. Ἡ πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδος τῆς Νικαίας τὸν εὗρηκε πρωτοπόρο μιᾶς φλογερῆς πίστεως, τὰ δείγματα τῆς ὁποίας κατέπληξαν τοὺς συνελθόντας πιστοὺς ἱεράρχας και κατεπτόησαν τοὺς ἐχθρούς. Ἐγκρατείας διδάσκαλος και θαυματουργὸς κατέκτησε στὴν συνείδησι τοῦ ὀρθοδόξου ἰδίως χριστιανικοῦ κόσμου μιὰ ἐξέχουσα θέσι. Περαιτικοὶ ἀπὸ τὸ Μπάρι σ' ἓνα τελευταῖο μας ταξίδι στὴν Ἰταλία ἀντικρύσαμε τὸν τόπο, ὅπου ἐτάφηκε ὁ ἅγιος και προσκυνήσαμε τὸν τάφο αὐτὸν ὀλοκληρώνοντας στὴν σκέψι μας τὴ μεγάλη μορφὴ τοῦ ἁγίου καθὼς τὴν ὀλοκληρώνει σήμερον κάθε χριστιανική σκέψι περνώντας ἀπὸ τοὺς σταθμούς τῆς πορείας της πρὸς τὸ λίκνο τῆς θείας φάτνης.

Ὁ ταπεινὸς ποιμὴν προβάτων, ὁ ἄσημος βοσκός, ἀλλὰ τὸ καύχημα κατόπιν ὄλων τῶν ὀρθοδόξων, ὁ Θεοφόρος Σπυρίδων, μᾶς κρατεῖ εύλαβικούς προσκυνητὰς εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς σταθμούς μας τὴν ἡμέρα πού ἡ ὀρθοδοξία ὀλόκληρη πανηγυρίζει τὴν μνήμη του. Πατρίδα του ἡ Κύπρος, ὅπου ἐξεδηλώθη ἡ πίστις και ἡ ἀγαθότης τῆς καρδίας του, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἡ ταπεινότης του. Ποιμὴν προβάτων δὲν ἐβράδυνε νὰ γίνῃ και ποιμὴν λογικῶν προβάτων. Ἐπίσκοπος Τριμυθοῦντος και ἓνας ἀπὸ τοὺς θεοφόρους πατέρας τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νικαίας, ὅπου μὲ τὴν ἀπλότητα τῶν λόγων του ἀπεστόμωσε τοὺς ὑψηλόφρονας ὀπαδοὺς τοῦ Ἀρείου. Θαυματουργὸς και αὐτὸς περικλείων τὴν θείαν Χάριν μετέβαλε σὲ χρυσὸ τὸν ὄφιν, ἀνάστησε νεκρὰν πού τὴν προσεφώνησε στὸν τάφο της και ἐξέπληξε μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων θαυμάτων. Τὸ λείψανόν του, δῶρον τῆς Αὐγούστας Θεοδώρας πρὸς τὴν κοινότητα τῶν Κερκυραίων, ἀνέδειξε τὸν θαυματουργὸ ἅγιο προστάτη τῆς νήσου αὐτῆς.

Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε·
Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε.

Καθὼς ὀδεύουμε πρὸς συναπάντησιν τοῦ γεννωμένου Λυτρωτοῦ Θεοῦ αἰσθανόμεθα νὰ συνοδοιποροῦν μαζί μας και οἱ ἅγιοι πού οἱ σταθμοὶ τῆς ζωῆς και τοῦ θανάτου των συνορεύουν πρὸς τὸν τόπον, ὅπου καλούμεθα πρὸς προϋπάντησι τοῦ Κυρίου.

Ὁ Ρωμαῖος τὴν πατρίδα ἅγιος Ἐλευθέριος. Ὁρφανὸς ἀπὸ παιδική του ἡλικία καθωδηγήθηκε ἀπὸ τὴν πιστὴν χριστιανὴν μητέρα του, τὴν Ἀνθίαν, καὶ νεώτατος ἀναδείχθηκε ἐπίσκοπος τοῦ Ἰλλυρικοῦ προσελκύσας εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Χριστὸν πλῆθος εἰδωλολατρῶν. Δύο στρατιῶτες τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἐφόνευσαν κατὰ τοὺς διωγμοὺς ποὺ εἶχαν κινήσει κατὰ τῶν χριστιανῶν οἱ Ρωμαῖοι ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Αἰλίου. Τὸ μαρτύριό του προκαλεῖ συγκίνησι. Περισσότερη ὅμως συγκίνησι προκαλεῖ ἡ θυσία τῆς φιλόχριστης καὶ φιλόστοργης μητέρας, τῆς Ἀνθίας, ποὺ ἀγκαλιάζοντας τὸ λείψανο τοῦ μονάκριβου υἱοῦ της καὶ καταφιλῶντας αὐτὸ μὲ μητρικὸν σπαραγμὸν παρέδωσε τὴν κεφαλὴν της στὸ ξίφος βαναύσων βασιανιστῶν.

Ἡ ἀνάμνησις ἐπίσης τοῦ Προφήτη Δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παιδῶν ποὺ ἐρρίφθησαν στὴν κάμινο τοῦ πυρός, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐβγήκαν σῶοι χωρὶς οὔτε τὴν παραμικρὴ ὀσμὴ τοῦ πυρός νὰ ἀναδίνουν τὰ ἱμάτιά τους, μᾶς ἀποκαλύπτει τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ καὶ προβάλλει τοὺς τρεῖς αὐτοὺς παῖδας ὡς προεικονίζοντας τὸν «ἄφθορον» τόκο τῆς Παρθένου ποὺ ἐδέχθηκε τὸ πῦρ τῆς θεότητος ἀλλὰ ἔμεινε Παρθένος, ὅπως καὶ πρὸ τοῦ τόκου. Τὸ πλῆθος τῶν προπατόρων κατόπιν τοὺς ὁποίους συνανατᾶ ἡ σκέψις καὶ ἡ ψυχὴ μας στὰ πρόθυρα τοῦ τόπου τῆς θείας Γεννήσεως δημιουργεῖ σ' ἡμᾶς ἕνα ἄλλο διαφορετικὸν κόσμον. Ὅλες οἱ σεβάσμιες βιβλικὲς μορφές τῆς Βίβλου Γενέσεως ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ μέχρι τοῦ Δαυὶδ τοῦ Βασιλέως καὶ μέχρι τοῦ Τέκτονος μνηστῆρος τῆς Μαρίας τῆς Παρθένου μᾶς προσφέρουν στὸ εὐλαβικὸν νοερόν μας προσκύνημα τὴν φεγγοβολὴν μιᾶς καινούργιας ζωῆς λυτρωμένης ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀκτινοβολούσης τὴν νύχτα τοῦ Σπηλαίου κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ θείου ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς. Ἐφθάσαμε ταπεινοὶ προσκυνητῆς μπροστὰ στὴν θείαν φάτνην τῶν ἀλόγων. Ἡ πορεία μας πρὸς τὸ προσκύνημα αὐτὸ τοῦ θαύματος τῆς μεγάλης σωτηρίας νύχτας μακρὰ καὶ κοπιαστικὴ.

Μὲ τὴν λαχτῆρα ὅμως καὶ τὴν ἐλπίδα μιᾶς ἀπολυτρώσεως στὸ ἀντίκρυσμα τοῦ σπαραγανωμένου Βρέφους καὶ στὸ ἄκουσμα τῶν ὕμνων καὶ τῆς δοξολογίας τῶν χερουβικῶν ταγμάτων καὶ τῶν ἀπλοϊκῶν ποιμένων :

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ
καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...

Ἡ χριστιανικὴ ἀνθρωπότης ὑποκλίνεται καὶ ἀνοίγει τὸν ἐσωτερικὸν της κόσμον γιὰ νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ ἀγκαλιάσῃ στὴν

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Πανουργίες και τεχνάσματα τοῦ Σατανᾶ.

Ὁ ἅγιος Παχώμιος συνήθιζε νὰ ξεμακραίνῃ ἀπὸ τὸ κελλί καὶ νὰ τραβᾷ πρὸς ἔρημικώτερα μέρη κι' ἐκεῖ νὰ προσεύχεται. Ὅταν γύριζε λοιπὸν πίσω πολλές φορές τὸν προαπαντούσανε οἱ δαίμονες καὶ τὸν ὑποδεχόντανε, σὰν νᾶτανε ἄρχοντας, λέγοντας ὁ ἕνας στὸν ἄλλο—Παραμερίσετε καὶ κάμετε τόπο στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Παχώμιος ὅμως, ἔχοντας τὴν πίστη του καὶ τὶς ἐλπίδες του στηριγμένες ἀσάλευτα στὸ Θεὸ τοὺς καταφρονοῦσε καὶ τοὺς περιγελοῦσε· κι' ἔπαιρνε τὰ λόγια τους καὶ τὰ παινέματά τους σὰν γαυγίσματα σκυλιῶν. Βλέποντας λοιπὸν τὴν γενναιότητα καὶ τὴν ἀταραξία τοῦ ἁγίου, ἐμαζευτήκανε πολλοί, καὶ μὲ φασαρία καὶ σάλαγο μεγάλο καταπιασθήκανε τὸ κελλί του καὶ τῶκαναν νὰ σείεται τόσο πολὺ, πού ἐνόμιζε ὁ ἅγιος πὼς θὰ σωριασθῆ συθέμελο. Δὲν ἔχανεν ὅμως τὴν ἀταραξία του, παρὰ μὲ πνευματικὴ ἀνάταση μεγαλύτερη ἔψαλλε λέγοντας — «Ὁ Θεὸς μου καταφυγὴ καὶ δύναμή μου» καὶ τὰ παρόμοια. Κι' ἐκείνοι, ἀκούοντας τὶς ψαλμωδίες του διαλυθήκανε σὰν καπνὸς καὶ τὸν ἀφήκανε ἡσυχο, κι' ἔγινεν ἡσυχία μεγάλη.

Ὅπως ὅμως τὰ σκυλιὰ πού φεύγουνε καὶ σὲ λίγο ξανάρχονται, μὲ περισσότερην ἀναίδεια, ἔτσι κι' αὐτοὶ ξαναγυρίσανε κι' ἐδοκίμασαν νὰ τὸν ξεγελάσουνε μ' ἄλλο τους τέχνασμα. Μαζευτήκανε δηλαδὴ πολλοὶ καὶ βαστώντας στὰ χέρια τους χονδρὰ σχοινιά, ἐδέσανε μ' αὐτὰ γερὰ ἕνα φύλλο ἀπὸ κάποιον δένδρο, καὶ παραμερίζοντας δεξιά κι' ἀριστερὰ παρακινούσεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο νὰ σύρῃ τὸ φύλλο, σὰν νᾶτανε τάχα κανένας μεγάλος κι' ἀσήκωτος βράχος. Κι' αὐτὸ τῶκαναν, γιατί ἐνόμιζαν πὼς θὰ παρικινούσαν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὸν ἅγιο νὰ ξεκαρδισθῆ στὰ γέλοια, γιὰ νὰ καυχιῶνται κατόπιν γιὰ τὸ κατόρθωμά τους αὐτὸ.

Ὁ Παχώμιος ὅμως, βλέποντας τὰ καμώματά τους αὐτά,

ψυχὴ τῆς τὸ θεῖο αὐτὸ μήνυμα πού ἐξαποστέλλεται ἀπὸ τοὺς ἀγαλλομένους οὐρανοὺς. Σήμερα σὰν καὶ χθές. Τὴν νύχτα αὐτὴν ὅπως τὴν μεγάλη βιβλικὴ χειμωνιάτικη νύχτα. Τίποτε δὲν ἄλλαξε ἀπὸ τὴν νύκτα ἐκείνη τοῦ θαύματος τῆς Βηθλεέμ.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ἀναστέναξε πρὸς τὸν Κύριον ἐναντίον τους, κι' ἀμέσως ἐχάθηκεν ἀπὸ μπροστά του τ' ἄσκηρι τους.

Ἄλλη μιὰ φορά πάλιν, ἐνῶ ὁ ἅγιος ἠσύχαζε, τὸν ἐπλησίασεν ὁ Σατανᾶς καὶ στάθηκεν ἀπέναντί του.

—Χαίρε, τοῦ εἶπε, Παχώμιε· ἐγὼ εἶμαι ὁ Χριστός, καὶ ἦλθα κοντά σου, γιατί ξέρω πὼς μ' ἀγαπάς.

Αὐτὸς δέ, με τὴν συνέργεια καὶ με τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ξέροντας τὰ τεχνάσματα τοῦ Πονηροῦ, ἐσκεπτότανε μέσα του κι' ἔλεγε: —Ἡ παρουσία τῆς ἀγιότητος τοῦ Χριστοῦ, φέρνει πάντα ἀνεκκλάλητη χαρὰ καὶ εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ κάθε φόβο. Κι' ἀμέσως μόλις φανερωθῆ, ἀνεμοσκορπίζουσε ὅλοι οἱ ἀνθρώπιοι στοχασμοί. Ἐγὼ ὅμως αὐτὴν τὴν στιγμή εἶμαι γεμάτος ἀπὸ ταραχή.

Σηκώθηκε λοιπὸν ἀμέσως ὄρθιος καὶ με θάρρητα μεγάλη ἀπλώσε τὰ χέρια του νὰ τὸν πιᾶσῃ· καὶ τοῦ εἶπε φουσώντας, με τρόπο πνευματικὸ.—Πήγαινε ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ἦλθες Σατανᾶ. Καταραμένος νᾶσαι καὶ σὺ καὶ τ' ἀγεροφάντασμα σου... Καταραμένα νᾶναι καὶ τὰ τεχνάσματά σου.

Κι' ἐγίνηκε παρευθὺς σκονόβολο κι' ἐγέμισε τὸ κελλὶ ἀπὸ δυσωδία κι' ἀναταράχθηκε ὁ ἀγέρας. Κι' ἀκούσθηκε μιὰ φωνὴ μεγάλη, ποὺ τοῦλεγε.—Μεγάλη εἶναι ἡ δύναμη τοῦ Χριστοῦ· καὶ καθημερινῶς με ταπεινώνεις. Δὲν θὰ παύσω ὅμως ἀπὸ τὸ νὰ σὲ πολεμῶ, γιατί αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργο μου. Κι' ὁ Παχώμιος, ἀνδρειώθηκε ἀκόμη περισσότερο στὸν ἀγῶνα του, κι' εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸ γιὰ τὶς μεγάλες του δωρεές.

Οἱ ὑπνοφαντασίες καὶ τὰ ὄνειρα.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Διάλογος ἔλεγε:

Πρέπει νὰ ξέρωμε, ἀδελφοί μου, πὼς οἱ ὑπνοφαντασίες μας καὶ τὰ λογιῆς—λογιῆς ὄνειρά μας ἔχουνε ἕξη λογῶν αἰτίες. Ἄλλοτες δηλαδὴ ἀφορμὴ εἶναι τὸ παραφόρτωμα τοῦ στομαχοῦ μας καὶ ἡ δυσφορία ποὺ αἰσθανόμαστε γι' αὐτό. Ἄλλοτες οἱ ἔγνοιές μας, ἄλλοτες οἱ διαλογισμοὶ μας. Ἄλλοτες εἶναι ὅλως διόλου ἀδιαφόρετα κι' ἀσυνάρτητα. Κάποτες πάλιν εἶναι ἀνάκατα· κι' ἀσυνάρτητα δηλαδὴ μὰ καὶ στοχαστικά. Κι' ἄλλοτε εἶναι προφητικά κι' ἀποκαλυπτικά.

Τὰ δύο πρῶτα τὰ ξέρομε ἀπὸ τὴν καθημερινή μας πείρα. Τ' ἄλλα τ' ἀναφέρει καὶ ἡ θεία Γραφή. Καὶ πρέπει νᾶμαστε πάντα μας προσεκτικοί. Γιατί, ὅπως λέει κάποιος σοφός, πολλοὶ ἀνθρώποι ἀφανισθήκανε, γιατί πιστέψανε στὰ ὄνειρά τους.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἴδιος μᾶς παραγγέλλει, οὔτε σὲ μαντεῖες νὰ καταφεύγουμε οὔτε καὶ νὰ πολυπροσέχουμε στὶς ὑπνοφαντασίες μας· γιατί μᾶς βάζουνε σ' ἔγνοιες καὶ καμμιά φορά μᾶς ξεστρατίζουνε ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο.

Ἐπάρχουνε ὅμως κι' ὄνειρα προφητικά κι' ἀποκαλυπτικά. Κι' αὐτὸ μᾶς τὸ φανερώνει ὁ Ἰωσήφ, πού εἶδε στ' ὄνειρό του νὰ ἐξέξη ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του· καὶ τ' ὄνειρό του αὐτὸ πραγματοποιιήθηκε καὶ στὴ ζωὴ. Μᾶς τὸ φανερώνει ἐπίσης κι' ὁ Ἰωσήφ, ὁ μνηστήρας τῆς Θεοτόκου, πού εἶδε στὸν ὕπνο του ἓναν Ἄγγελο καὶ τοῦ εἶπε, «νὰ πάρης ἀμέσως τὸ νεογέννητο παιδί καὶ νὰ φύγης γιὰ τὴν Αἴγυπτο», πρᾶγμα πού τῷ κανε.

Κάποτες πάλιν τὰ ὄνειρά μας ἔχουνε ἀφορμὴ τοὺς στοχασμούς μας, μὰ εἶναι καὶ προφητικά μαζί. Κι' αὐτὸ μᾶς τὸ διδάσκει ὁ Προφήτης Δανιήλ, πού ἐξήγησε τ' ὄνειρο τοῦ Ναβουχοδονόσορα καὶ τοῦ εἶπε—Σύ, Βασιλεῖ μου, στὸ κρεβάτι πού ἔπεσες νὰ κοιμηθῆς δὲν σ' ἔπαιρνε ὁ ὕπνος, γιατί σκεφτόσουνα, τί θ' ἀπογίνῃ τὸ βασίλειό σου. Καὶ τότες, αὐτὸς πού φανερώνει τὰ κρυφὰ καὶ τὰ μελλούμενα, σοῦ φανέρωσε, μὲ τ' ὄνειρο πού εἶδες, τί πρόκειται νὰ συμβῆ. Καὶ τοῦ ἐξήγησε τότες ὁ Δανιήλ τὸ προφητικὸ τοῦ ὄνειρο, πού ἀφορμὴν εἶχε τοὺς διαλογισμούς του.

Ἄφοῦ λοιπὸν τόσων λογιῶν εἶναι τὰ ὄνειρά μας καὶ πηγάζουνε ἀπὸ διάφορες αἰτίες, πρέπει νὰ προσέξη κανεῖς πολὺ καὶ νὰ μὴν τὰ πιστεῦνῃ, γιατί εἶναι δύσκολο νὰ ξεχωρίσῃ τὴν πηγὴ τους καὶ τὴν αἰτία τους. Ἄν προέρχωνται δηλαδὴ ἀπὸ πνεῦμα ἀγαθόν, ἢ ἀπὸ παραπλανητικὸ καὶ δόλιο. Κι' αὐτὸ ἔκαναν πάντα οἱ Ἅγιοι ἄνθρωποι καὶ μὲ πολλὴ διάκριση ξεχωρίζανε τὰ ὄνειρά τους.

Κάποτες ἐπήγανε στὸν μεγάλον ἀσκητὴ ἅγιον Ἀντώνιο μερικοὶ ἀδελφοὶ καὶ τὸν ἐρωτήσανε γιὰ τὶς ὑπνοφαντασίες καὶ γιὰ τὰ ὄνειρα. Κι' αὐτὸς τοὺς εἶπε, νὰ μὴν τὰ πολυπροσέχουνε, γιατί πολλὰ ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἔργα τῶν σατανάδων, πού ὑποκρίνονται πῶς προμαντεύουνε τὰ πράγματα, γιὰ νὰ ξεγελοῦνε ἔτσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς ἐμπιστεύωνται, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τοὺς κάνουνε ὑποχειρίους τους καὶ νὰ τοὺς καταστρέφουνε—«Μὴν τοὺς δίνετε λοιπὸν καμμία σημασίαν, ἀδελφοί μου ! Τὶ ἀνάγκη τοὺς ἔχομε ἐμεῖς αὐτούς ; Καὶ γιατί νὰ θαυμάζετε, ἂν οἱ διάβολοι προλαβαίνουνε αὐτοὺς πού βλέπουνε νὰ ὁδοιποροῦνε στὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς καὶ γυρίζουνε

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ**ΠΡΙΝ ΑΠ' ΟΛΑ Η ΑΓΑΠΗ**

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, στήν Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του, πλέκει τὸν ὕμνο της (1γ' 1—1δ' 1), δείχνοντας, μὲ λόγια, πὺ δὲν λησμονοῦνται, ὅτι αὐτὴ εἶναι τὸ πᾶν στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν λείπη ἡ ἀγάπη, ὅλα τὰ ἄλλα, ἀκόμη καὶ τὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ φανερώματα σ' αὐτὴ τῇ θρησκείᾳ, δὲν ἔχουν πιὰ καμμιά σημασίαν : «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. Καὶ ἐὰν ἔχω προφητεῖαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἶμι...».

Πολλὰ εἶναι ἐκεῖνα, πὺ πρέπει νὰ ἔχη ὁ ποιμὴν, ὥστε νὰ εἶναι ἄξιος ἐργάτης τοῦ ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου. Πρέπει νὰ τὸν στολίζουσι οἱ ἀρεταί. Πρέπει νὰ εἶναι καταρτισμένος στὶς θεῖες ἀλήθειαι. Ἀλλὰ ὅλα τὰ προσόντα τοῦ ἀποδεικνύονται ἕνα τίποτε, ἂν ὅ,τι σκέπτεται, αἰσθάνεται καὶ πράττει, εἶναι ἕξω ἀπὸ τὴν πνοήν, τὴν κίνησιν καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς ἀγάπης.

Γιὰ τὸν ποιμένα, ὅπως καὶ γιὰ κάθε ἀληθινὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ἕνα εἶναι τὸ ἐρώτημα αὐτοεξετάσεως, πὺ πρέπει, μὲ ἀκοίμητη ἐγνοία, νὰ ὑποβάλλῃ στὴ συνείδησί του, κάθε φορά, πὺ σκέπτεται, αἰσθάνεται καὶ πράττει κάτι : ἡ σκέψις μου ἔχει πηγὴν τὴν ἀγάπην, τὸ αἶσθημά μου ἔχει τὸν χυμὸ τῆς ἀγάπης, ἡ πρᾶξις μου ἔχει τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης ; Ἄν ἡ ἀγάπη λείπῃ, μένει τὸ ἄχρηστο γράμμα, ὁ ἀνώφελος τύπος, ὅλα εἶναι ἕνας μάταιος κόπος, μιὰ ἀσχολία περιττή.

Ἡ πείρα τῶν πιὸ πολλῶν ἀπὸ μᾶς μαρτυρεῖ, ὅτι ἕνα μέρος, σὲ ἄλλους μεγαλύτερο, σὲ ἄλλους μικρότερο, ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν κί' ἐξωτερικὴν μᾶς ἐνέργειαν ὡς χριστιανῶν εἶναι ἕνας τέτοιος σωρὸς ἀπὸ διάφορα τίποτε. Κί' αὐτό, γιὰτὶ δὲν ὑπῆρχε ἡ ἀγάπη.

Δὲν πήραμε ἄλλη μεγαλύτερη καὶ πιὸ σπουδαία ἐντολή

ἕστερα πίσω καὶ τοὺς λένε τί θὰ συναντήσουνε. Τὸ ἴδιο πρᾶγμα μπορεῖ νὰ τὸ κἀνῃ κί' ἕνας καβαλλάρης, κί' ὅταν ἰδῇ κάποιον πεζοπόρο, προχωρεῖ αὐτός, καὶ ἕστερα γυρίζει πίσω καὶ τοῦ λέει τί θὰ συναντήσῃ πάρα πέρα...

(Συνεχίζεται)

*Απόδ. ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ἀπὸ τὸν Χριστό. Πάνω καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα, ὁ Κύριος μᾶς ἐντολοδότησε τὴν ἀγάπη. Ἔνα, μᾶς λέγει στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου, εἶναι τὸ κατ' ἐξοχήν, τὸ πρῶτιστο, τὸ κυριώτατο γνώρισμά σας, ἂν εἴσθε γνήσιοι μαθηταὶ μου : τὸ νὰ ἔχετε ἀγάπη (1γ' 35).

Ὁ ποιμὴν θέτει ὡς πυξίδα τῆς πολιτείας του μέσα στὸν κόσμον τὴν ἀγάπη. Σύμφωνα μὲ τὶς δικές της ὑπαγορεύσεις συμπεριφέρεται. Ἀποφεύγει καθετί, ποῦ στέκεται ἢ στρέφεται ἢ ἔρχεται ἐναντίον της. Κι' ἐπιδιώκει καθετί, ποῦ τὴν ἐξυπηρετεῖ, τῆς ἀνοίγει τὸν δρόμο, τῆς ἐξασφαλίζει τὸν θρίαμβο.

Ὁ ποιμὴν ἀγαπᾷ πάνω καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα τὴν ἀγάπη. Ἀγαπᾷ πάνω καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα τὸν Θεό. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη (Α' Ἰω. δ' 8). Ἀγαπῶντας τὸν Θεό, τὸν ἀγαπᾷ σὰν ἀγάπη. Κι' ἔτσι ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως ὁ Θεὸς τοὺς ἀγαπᾷ, δηλαδὴ μὲ ἀγάπη ἀγία, ἀπεριόριστη, χωρὶς διακρίσεις.

Ὅλες οἱ ἄλλες ἀρετὲς ἔχουν ἓνα μέτρο. Ἀναπτύσσονται ὡς ἓνα σημεῖο, πέρα ἀπὸ τὸ ὁποῖο δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἔδαφος. Εἶναι ἀρετὲς πεπερασμένες, γιατί ἀφοροῦν μονάχα τὸν ἄνθρωπο, σ' αὐτὴν ἐδῶ τῆ ζωῆ. Ἀκόμα κι' οἱ δυὸ πρὸ μεγάλες ἀπ' αὐτές, ἡ πίστις κι' ἡ ἐλπίς εἶναι ἐπίσης πρόσκαιρες καὶ περιορισμένες. Εἶναι μονάχα γιὰ ἐδῶ κάτω χρήσιμες. Ἡ πίστις μπορεῖ νὰ φθάσῃ στὸ σημεῖο νὰ μετακινήσῃ ὄρη. Ἡ ἐλπίς μπορεῖ ν' ἀντέξῃ σὲ ὅλες τὶς δοκιμασίες. Ἀλλὰ ὕστερα δὲν ἔχουν ἄλλο νὰ κάμουν. Ἀπεναντίας, ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκείνη, ποῦ μένει γιὰ πάντα. Δὲν μᾶς ὀδηγεῖ μονάχα, ὅπως οἱ ἄλλες ἀρετὲς, στὸν μακάριο προορισμό μας, στὸν παράδεισο, ἀλλὰ εἶναι κι' ὁ παράδεισος ὁ ἴδιος. Γιατί, τί ἄλλο θὰ εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὅπου θὰ εἰσέλθουμε, ἀφοῦ ἀγωνισθοῦμε ἐδῶ κάτω τὸν καλὸ ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν, ἀπὸ τὸ νὰ εἴμαστε δοσμένοι στὴν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ κι' ἀπὸ τὸ νὰ ζοῦμε αἰώνια μέσα στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς ;

Ἄν προσέξουμε, ἄλλωστε, τὸν παύλειο ὕμνο τῆς ἀγάπης, θὰ διαπιστώσουμε, ὅτι, στὴν πραγματικότητα, δὲν ὑπάρχουν ἄλλες ἀρετὲς κἂν, ἐκτὸς τῆς ἀγάπης. Ὅ,τι λέμε ἀρετὲς, δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀγάπη σὲ διάφορες ἐκδόσεις, σὲ διάφορες πλευρές της. Ὁ Παῦλος κάνει στὸ τμῆμα αὐτὸ τῆς διδασκαλίας του μιὰ δειγματοληψία ἀρετῶν, γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι καθεμιὰ τους δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀγάπη, ἡ μοναδικὴ ἀρετὴ, στὴν α' ἢ τὴ β' περίπτωσι. Λέγει ὁ πρῦτανις τῶν Ἀποστόλων : «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φουσιούτοι, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ

τῆ ἀληθείᾳ, πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει». Δηλαδή, ἡ μακροθυμία, ἡ χρηστότης, τὸ ἀζηλότυπο, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ σεμνότης, ἡ ἀμνησικακία, ἡ πτωχεία, ἡ πραότης, ἡ ὑπομονή, ἀκόμη κι' ἡ ἴδια ἡ πίστις κι' ἡ ἴδια ἡ ἐλπίς δὲν εἶναι ξεχωριστές, αὐτοτελεῖς ἀρετές, ἀλλὰ πρόσωπα τῆς μιᾶς καὶ μόνης ἀρετῆς, τῆς ἀγάπης.

Πολλοὶ εἶναι οἱ τρόποι, ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις, τῆς ποιμαντικῆς δραστηριότητος. Ἀλλὰ μιὰ ἡ οὐσία. Πολλὲς οἱ ἐπὶ μέρους ἀρετές, ποὺ στολίζουν τὸν καλὸ ποιμένα, ἀλλὰ μιὰ ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ του, ἡ ἀγάπη.

Ὁ ποιμὴν μακροθυμεῖ, γιατί ἀγαπᾷ. Ὑπομένει, γιατί ἀγαπᾷ. Πιστεύει, γιατί ἀγαπᾷ. Ἐλπίζει, γιατί ἀγαπᾷ.

Ἄν δὲν ὑπάρχη σὲ κάθε ἐπὶ μέρους ἀρετὴ ἡ ἀγάπη σὰν κύριο συστατικόν, ἡ ἀρετὴ αὐτὴ εἶναι ὅ,τι τὸ σῶμα χωρὶς τὴν ψυχή.

Γι' αὐτὸ κι' ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος, μὲ τὴ συνηθισμένη του ἐκφραστικὴ τόλμη, γράφει κάπου: «Ἀγάπα καὶ κάνε ὅ,τι θέλεις». Τὰ λόγια του αὐτὰ σημαίνουν, ὅτι, ἀπλουστάτα, ἡ ἀγάπη εἶναι ἱκανὴ ὄχι μόνο νὰ μᾶς ἐμπνέη, ἀλλὰ καὶ νὰ μᾶς ὀδηγῆ στὸν σωστὸ δρόμο, ὄχι μόνο νὰ μᾶς οἰστροηλατῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ μᾶς δείχνη σὲ κάθε περίστασι τί θέλει ὁ Θεὸς ἀπὸ μᾶς.

Φρόνιμος δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ κάθεται κι' ὑπολογίζει τὰ βήματά του σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, ἀλλὰ ἐκεῖνος, ποὺ παραδίδει ὀλόκληρο τὸν ἑαυτό του στὴν ἀγάπη, δηλαδὴ στὸν Θεόν. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος κάνει ὕστερα τοὺς πιὸ καλοὺς ὑπολογισμούς, γιατί ὁ νοῦς του φωτίζεται ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀγάπης, καὶ δὲν πρόκειται νὰ πέση ἔξω σὲ ὅ,τι πράξη. Ἐνῶ ὅποιος δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ φῶς μέσα του, δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμο τοῦ Χριστοῦ, κι' ὅλες οἱ γνώσεις κι' ὄλοι του οἱ ὑπολογισμοὶ δὲν θὰ τὸν ὠφελήσουν σὲ τίποτε.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιῶνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ τέταρτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ «Φιλόθεος Ἀδολεσχία» τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρω, καὶ ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις πρὸς δωρεάν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπολιτικά Γραφεῖα.

Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰερ/χον Βλάχον Πολύκαρπον, Καλτεζαί Τριπόλεως. Σᾶς ἀπεστέλαμεν ζητηθέντα τεύχη.—Αἰδεσ. Πετρίδην Δημ., Ἰστριον Ρόδου. Ἐστάλη ζητηθὲν τεύχος.—Αἰδεσιμ. Παναγ. Εὐαγγελοπούλον, Ν. Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης. Ἐστάλησαν ζητηθέντα φύλλα. Εὐχαριστοῦμεν.—Κύριον Σήφην Κόλλιαν, Γυμνασιάρχην, Γκούρα-Κορινθίας. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας εἰς τὰ παρ' ἡμῖν συνδρομητολόγια.—Αἰδεσιμ. Σταυρακάκην Γεώργιον, Ἅγιον Λουκᾶν Χανίων. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας.—Μητροπολιτικὸν Γραφεῖον Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων. Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἀπὸ 18.11.63 ἐπιστολὴν ὑμῶν, πληροφοροῦμεν ὑμᾶς ὅτι διεκόπη ἡ ἀποστολὴ τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» εἰς τὸν Αἶδес. Ραίλην Χρῆστον κατόπιν ἐπανειλημμένων ἐπιστροφῶν τῶν τευχῶν ἀπὸ Χατζόμπασι-Συκουρίου, ὅπου ἐστέλλομεν ταῦτα. Νῦν ἐνεγράφη ἐκ νέου καὶ τῷ ἀποστέλλομεν τὰ τεύχη κανονικῶς εἰς τὴν νέαν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν τὸ πρῶτον πληροφοροῦμεθα.—Αἰδεσιμ. Τασιοῦδην Παράσχον, Παλαιοχώραν Ἐλευθεροπόλεως. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις. Εὐχαριστοῦμεν.—Ἐθνικὸν Συμβούλιον Νεολαίας Κύπρου, Λευκωσίαν. Σᾶς ἐνεγράψαμεν εἰς τὰ παρ' ἡμῖν συνδρομητολόγια. Εὐχαριστοῦμεν.—Αἰδεσ. Ταουκτσην Δημ., Παληούριον Διδυμοτείχου. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστέλαμεν εἰς ὑμᾶς τὰ ἀπὸ 1.7.63 κυκλοφορήσαντα τεύχη.—Αἰδεσ. Χατζάκην Ἐμμ., Καλίνδρια Κιλίκις. Ἐγένετο ἡ μεταβολὴ τῆς διεύθυνσεώς σας. Εὐχαριστοῦμεν.—Αἰδεσ. Τσαντρίζον Γεώργιον, Πάκια Μολάων. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. Εὐχαριστοῦμεν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Α. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία ὡς πολιτιστικὸς παράγων.—**Φώτη Κόντογλου**, Εἰκόνα πραότητος.—**Ἀμμωνᾶ**, Ἀναδρομὴ εἰς τὰ περασμένα. Ὁ Παπαφλέσσας.—**Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Α. Καλύβα**, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπ' τὸν ἀγρό Του. Ἡ προσευχὴ Του.—«Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» μέρος τέταρτον. Ψυχοφειεῖς ἐπιστασίας ἀπὸ τοὺς «Ἀριθμοὺς» ὑπὸ **Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως**. Ἀπόδ. **Θεοδόση Σπεράντσα**.—**Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου**. Πλείοτερον καὶ καθαρώτερον φῶς στὴν νεολαίαν μας.—**Βασ. Ἡλιάδης**, Πρὸς τὸ θεῖο σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ. Σταθμοὶ τῆς πορείας τῆς σκέψεως καὶ τῆς ψυχῆς ποὺ μᾶς φέρουν πλησιέστερα πρὸς τὸ θεῖο μεγαλεῖο. Ἅγιοι καὶ Μάρτυρες συγκινητικοὶ συνοδοιπόροι μας. Τίποτε δὲν ἄλλαξε ἀπὸ τότε.—Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Ἐβρεγγινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἡθικῶν διδασκαλιῶν». Ἀπόδ. **Ἀνθίμου Θεολογίτη**.—**Βασ. Μουστάκη**, Ποιμαντικὰ θέματα. Πρὶν ἀπ' ὅλα ἡ ἀγάπη.—**Ἀλληλογραφία**.

Τύποις : Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα — ΤΣΙΡΩΝΗ — Τηλ. 533.805

Ἑπεύθυνος Τυπογραφείου: Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἰασωνίδου 22, Σούρμενα